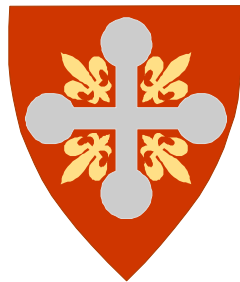

VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUM

ARENKUKAVA 2007 - 2011

Õpetajate poolt läbi arutatud ja kinnitatud:

VHK Consiliumis 29.11.2006

VHK Hoolekogus 04.12.2006

TALLINN 2006

SISUKORD

Strateegilise arengukava uuendamine VHK-s	5
VHK PEDAGOOGILINE KONTSEPTSIOON	6
VHK koht taasiseseisvunud Eesti haridussüsteemis	7
VHK haridus- ja kultuurikontseptsiooni alused	9
VHK missioon: elukultuuri hoidmine	10
Koolikogukonna ülesehitamine kui VHK pedagoogilise kontseptsiooni osa	11
Vanemate kogukond	
Õpetajate kogukond	
Õpilaste kogukond	
Kultuurikeskkonna loomine kui VHK pedagoogilise kontseptsiooni osa	15
Kultuurielu toime VHK haridussüsteemile	
Distsipliinisüsteem	17
Codex Magistri	18
Õpetaja Vanalinna Hariduskolleeiumis	19
Kutsumus	
Eriala	
Amet	
Õpetajate täiendusõppe süsteem VHK-s	20
Isiksuslik täiendusõpe	
Erialane pädevus	
Kutsealane täiendamine	
Ametialane õpe ja täiendusõpe	
Täiendusõppe planeerimine	
Informeeritus ja infosüsteem VHK-s	22
Õpilase arengukava ja õppe individualiseerimine VHK-s	22
Õppekava kui pedagoogilise kontseptsiooni osa	24
Väärtused	
Kirjaoskus	
Arvutamisoskus	
Õpioskus	
Süvenemisoskus	
Kultuuritavade ja käitumisnormide omandamine	

VHK ARENGUKAVA KOOSTAMISE JA UUENDAMISE TEOREETILINE JA METODOLOOGILINE LÄHTEPOSITSIOON	27
VHK ÕPILASKONTINGENDI ISELOOMUSTUS NING SELLEST TULENEVAD TEGEVUSSUUNAD EELNEVAL JA JÄRGNEVAL ARENGUPERIOODIL	30
VHK Põhikool	31
VHK Gümnaasium Valikud VHK Gümnaasiumis Gümnaasiumi komplekteerimine ja õpilaskontingendi iseärasused	35
VHK STRUKTUUR JA SELLE VASTAVUS MEIE EESMÄRKIDELE	38
Õppevaldkondade potentsiaal VHK-s kui arengukeskkonnas	40
Tugisüsteemid VHK-s	46
Kokkuvõtte tulemustest	49
TEGEVUSSUUNAD, PRIORITEEDID JA ÜLESANDED VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUMI ARENGUKS 2007 - 2011	51
Tegevussuunad ja prioriteedid 2007 – 2011	52
Ülesanded prioriteetide lõikes	53

LISAD:

- Lisa 2 I klasside võimetetestide keskmised (1999/2000 – 2005/2006):
soolised esinevused
- Lisa 3 III klasside võimetetestide keskmised (1999/2000 – 2005/2006):
soolised esinevused
- Lisa 4 VI klasside võimetetestide keskmised (2001/2002 – 2005/2006):
soolised esinevused
- Lisa 5 VIII klasside võimetetestide keskmised (2001/2002 – 2005/2006):
soolised esinevused
- Lisa 6 Pimedate õppe tugivõrgustik
- Lisa 7 Õpitulemuste võrdlus: Eesti, Harjumaa ja VHK
- Lisa 8 VI klasside tasemetööde tulemuste võrdlus
- Lisa 9 Emakeele põhikooli eksami tulemuste võrdlus
- Lisa 10 Matemaatika põhikooli eksami tulemuste võrdlus
- Lisa 11 Inglise keele põhikooli eksami tulemuste võrdlus
- Lisa 12 Akadeemiline indeks: poiste ja tüdrukute võrdlus tasemete kaupa
(1995- 2004)
- Lisa 13 Motivatsiooni indeks: poiste ja tüdrukute võrdlus tasemete kaupa
(1995- 2004)
- Lisa 14 Integratsiooni indeks: poiste ja tüdrukute võrdlus tasemete kaupa
(1995- 2004)
- Lisa 15 Akadeemiline indeks: sügise ja kevade võrdlus (1995- 2004)
- Lisa 16 Motivatsiooni indeks: sügise ja kevade võrdlus (1995- 2004)
- Lisa 17 Integratsiooni indeks: sügise ja kevade võrdlus (1995- 2004)
- Lisa 18 Tüdrukute klasside indeksid 1995- 2004
- Lisa 19 Poiste klasside indeksid 1995- 2004
- Lisa 20 Gümnaasiumi õpilaskontingent 2002- 2006
- Lisa 21 Soolised erinevused 2003/2004 õa
- Lisa 22 Soolised erinevused 2002/2003 õa
- Lisa 23... Gümnaasiumi riigieksamite tulemuste võrdlused
- Lisa 32
- Lisa 33 VHK saavutused ja probleemid XX tegevusaastal (sisehindamise
tulemus)
- Lisa 34 Algkooli tegevuskava 2007- 2011
- Lisa 35 Põhikooli tegevuskava 2007- 2011
- Lisa 36 Gümnaasiumi tegevuskava 2007- 2011
- Lisa 37 Muusikaharidus VHK-s: ülesanded ja tegevussuunad 2007- 2011
- Lisa 38 VHK Finants- majandusülevaade 1996- 2006

2007- 2011 STRATEEGILISE ARENGUKAVA KOOSTAMINE VHK-S

30.03.2006	Consiliumi arenguseminar	Eelmise arengukava täitmise kokkuvõte - sisehindamise kriteeriumid ja kava
04.-05. 2006	Osakondades/ programmides	Sisehindamise läbiviimine, osakondade – valdkondade kokkuvõtted Consiliumis
18.- 19. 05. 2006	Consiliumi arenguseminar	Kokkuvõte igas osakonnas läbi viidud sisehindamise tulemustest, uue arenguperioodi prioriteedid
12.- 13. 06. 2006	Consiliumi, ainenõukogu ja tervisenõukogu ühisseminar	Eesmärgid, missioon, pedagoogiline kontseptsioon, asutuse struktuur. Tegevusvaldkonnad ja prioriteedid.
21.08. 2006	VHK Suveseminar (Õppenõukogu)	VHK arenguperiood 2007- 2011: prioriteedid ja tegevussuunad
10.-11.10. 2006	Consiliumi seminar	Analüüs: VHK potentsiaal erinevates õppevaldkondades laste arengu tagamisel
23.10. 2006	Hoolekogu	Vahekokkuvõte ja analüüs
10.- 11. 2006	Ainesektsioonid	Tegevuskavad 2007- 2011 kooliastmete kaupa
29. 11. 2006	Consilium	Õpilaskontingendi analüüsi kokkuvõtted Tegevuskavad järgmiseks arenguperioodiks Arengukava kinnitamine
04.12.2006	Hoolekogu	VHK arengukava 2007- 2011 kinnitamine

VHK PEDAGOOGILINE KONTSEPTSIOON

VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUMI KOHT TAASISEISESVUNUD EESTI HARIDUSSÜSTEEMIS

Koolil on haridussüsteemis üks olulisemaid rolle. Kuid edukalt saab kool kaasa aidata laste haridusele ja arengule vaid siis, kui ta arvestab vanemate¹ taotlusi ja teiste ühiskondlike institutsioonide toimet.

Lapse kasvatus omakorda on tulemuslik ja ta areneb hästi siis, kui talle esitatavad nõudmised ei ole vastuolulised, s.t. kui laps kujuneb ühtses toetavas väärtussüsteemis. Seega muutub väärtussüsteem keskseks küsimuseks nii hariduselu korraldamisel ühiskonna tasandil kui ka iga üksiku lapse arengukeskkonna kujundamisel.

Eesti taasiseseisvunud ühiskonnas nõuab vastastikuse mõistmise saavutamise tõsiseid jõupingutusi. See ilmneb (enesekriitliselt vaadatuna) pea kõikidel tasanditel, kuid vast kõige selgemalt poliitikas, kus väärtuskriis on toonud kaasa rahva usaldamatuse. Kahtluse all on erinevate poliitiliste jõudude ausameelsus ja omakasupüüdmatlus.

On selge, et totalitaarne režiim ja kommunistlik ideoloogia, mis kaasnesid nõukogude okupatsiooniga, lõhkusid kultuurikonteksti ja katkestasid põlvkondi ühendanud traditsioonilise väärtussüsteemi. Samal ajal toimis rahvast ühendavalt totalitaarse režiimi vastane võitlus, olgu siis passiivses või aktiivses vormis. Paraku viib positiivse väärtussüsteemi puudumine alateadlikule seondumisele sellega, mille vastu võideldakse, seda kirjeldab ka Paul Ferer oma murrangulises raamatus "Rõhutute pedagoogika"². Ta näitab, et pahatihti ei ihka rõhutada mitte vabadust, vaid hoopis rõhujate positsiooni.

Enamik rahvast lootis, et okupatsioonivõimu lõppedes taastub iseenesest see maailm, mida mäletati nõukogude võimu eelsest ajast, koos sinna kuuluva väärtussüsteemiga, ei arvestatud aga muutusi, mida inimesed endas kandsid. Tegelikuses osutus uue iseseisvusega tärganud lootustele vastava sotsio-kultuurilise konteksti loomine palju raskemaks. Taasiseseisvumisel täitisid positiivse väärtussüsteemi otsingul kirikud jälle rahvaga. Seondumine katkenud kristliku traditsiooniga nõudis nõukogude ideoloogia poolt loodud sisemiste barjääride ületamist.

Samal ajal suurendas ebakindlust inimlikele nõrkustele rajatud tarbimiskultuur, mida piiride avanemisel infonäljas kodanikud kohtasid meedias, omamata mingit taustsüsteemi selle mõtestamiseks.

Antud kontekstis nõudis vaimsete väärtustega seondumine inimestelt toetumist eelkõige iseendale ja oma südametunnistusele. See ei olnud paljudele jõukohane tingimustes, kus nõukogude režiim oli kaasa toonud õpetatud abituse fenomeni ja asendanud püsiväärtustele orienteerumise riiklikult kehtestatud moraalnormidega. Tegelikuses oli tulemuseks kahekordne väärtussüsteem ja moraalnormide relatiivsus, mille taustal oli raske tõe otsingutel ennast usaldada.

Ühtse tugeva väärtussüsteemi puudumise tõttu kujundasid eri suundadest tulevad mõjutused kiiresti Eestist pluralistliku ühiskonna, kus inimeste seondumist ja vastastikuseid huvisid käsitletakse eelkõige materiaalsel pinnal. Tekkis soodne pinnas uuteks manipulatsioonideks. Tolerantsuse varjus toimuv nivelleerimine sotsiaalset kompetentsust eeldava demokraatia ülesehitamise asemel asetas inimese uuesti ilma vaba tahteta asja seisusesse.

Kaasaegses ühiskonnas nõuab isiksust austava, toimiva haridussüsteemi rajamine selget seisukohavõttu väärtuste tasandil.

---

¹ Canon Law 797

² Paul Ferer, *Pedagogy of the oppressed*, New York, 2000.

Kuna vanematel on prioriteet³ oma laste kasvatamisel ja haridustee valikul, toob see koolidele kaasa vajaduse selgelt välja tuua oma kasvatustaotlused, et vanematel oleks võimalik valida ja liituda pedagoogilise kontseptsiooniga, mis toetab perekonnas aktsepteeritud väärtussüsteemi. Juba praegu ei otsi enamik vanemaid oma lapsele lähimat, vaid parimat kooli. Reeglina ei ole vanemate meelest parim see kool, kus on kõrgeimad riigieksamite tulemused, vaid see, kus nende laps tunneb ennast hästi ja kaitstuna, sedavõrd, kui hea ja halb, mida koolis järgitakse, seondub sellega, mida vanemad kui esmased kasvatajad oma lapsele õpetanud on. Siit ka vajadus erainitsiatiivil loodud koolide järele, olgugi et munitsipaaltasandi võimalused ja munitsipaalkoolide materiaalne keskkond on enamasti tunduvalt paremad, kui seda kodanikud praeguses sotsiaal- majanduslikus situatsioonis omal initsiatiivil endale lubada saavad.

Demokraatliku riigi kohus pluralistlikus ühiskonnas on luua tingimused, kus igaüks saaks jääda selleks, kes ta on, otsides oma parimat mina. Selleks ei piisa üksnes koolivõrgust kui materiaalsest reaalsusest, hädavajalik on näha materiaalse reaalsuse taga ka kodanikuväärikust toetavat haridussüsteemi kui vaimset kvaliteeti⁴.

Vastasel juhul on eetikakriisi süvenemine järgmises põlvkonnas vältimatu. Seda enam, et tänaseks on juba kujunenud reaalsus, kus üha väheneb laste arv, kes kasvavad tervikperede, omaenda isa ja ema hooles, nii nagu on vähenenud ka sündivate laste arv⁵; kus ootuspäraselt on ennustatud narkomaania ja koolivägivalla kasvu ja kus tõepoolest julgemadki negatiivsed prognoosid on hakanud täituma. Kui siis samaaegselt fetišeeritakse meedias hedoonilist eluhoiakut, pealesurutud tarbimist, sallimatusena aga serveeritakse satanismi toetamata jätmist või seksuaalsetest anomaaliatest hoidumist, on üsna selge, et nii perekond kui ka kool isiksuse arengut, iseseisvust ja väärikust toetavate institutsioonidena on kriitilises seisus.

VHK rajajad seadsid oma eesmärgiks pakkuda kultuurijärjepidevusest huvitatud ja ülesehitavast väärtussüsteemist lähtuvatele peredele toetavat kasvukeskkonda, kus võiks kasvada terve, ennast ja teisi austav inimene, kes oleks võimeline ka vastutama enda eest ning sooviks ja suudaks toetada elamisväärse ühiskonna formeerumist. Kuna Eesti asub Euroopa kristliku kultuuri areaalis, tuleb tõdeda, et nii või teisiti on järjepidevusele tuginev väärtussüsteem, mis tagab loova ja hoidva ellusuhtumise, isiksuse väärtustamise ja vaba tahte austuse selles keskkonnas seotud kristliku traditsiooniga. Vastavalt on ka VHK põhikirjaliselt deklareeritud kristlikke väärtusi toetava haridus- ja kultuurikeskusena.

---

³ Eesti Vabariigi Põhiseadus

⁴ Paraku tänases Eestis ei ole haridus enamasti mõistetav ühtse vaimse kvaliteedina:

Senini aktualiseeruvad avalikkuses haridusest rääkides põhiküsimusena koolimajad ja muu materiaalne keskkond. Haridussüsteem on taandatud ametkondlikus asjaajamises koolivõrgule ning Põhikooli ja Gümnaasiumi seaduses on haridus taandatud õppekavas määratletud normide kogusummale.

⁵ Probleem, millest ajakirjanduses omakorda räägitakse dominantselt kui tehnilisest ja materiaalsest, mitte spirituaalsest probleemist.

VHK HARIDUS- JA KULTUURIKONTSEPTSIOONI ALUSED⁶

- §1 Haridus peab võimaldama inimesele ettevalmistuse viljakaks ja mõtestatud eluks ühiskonnas (ja seda ühtlasi praktiseerima ka koolis), aitama tal oma inimsust täielikumalt realiseerida.
- § 2 Kristlase jaoks ei saa hariduse ülalnimetatud ülesannet lahutada tema ettevalmistusest täisväärtuslikuks kristlikuks eluks, mis on suunatud Jumala ja ligimese teenimisele ja mille lõppeesmärk on igavene elu uues loodus.
- § 3 Haridus peab aitama inimesel lülituda ajaloo jooksul kujunenud rahvuslikku ja maailmakultuuri, mis kannab üldinimlikke kristlikke väärtusi.
- § 4 Haridus peab andma inimesele kindla aluse iseenese, oma perekonna, ühiskonna ja kogu loodu kujundamiseks tõe ja armastuse vaimus.
- § 5 Haridus peab toetama inimese terviklikku arengut, st. peab arendama teda nii kehaliselt, hingeliselt kui vaimselt, nii tema mõistust, tahet kui südametunnistust, nii tema enese isiksust kui ka tema avatust teistele.
- § 6 Haridus peab aitama inimesel kujundada õiget väärtuste hierarhiat, milles domineerivad sellised vaimsed väärtused nagu armastus, tõe ja õiglus, milles materiaalsed väärtused teenivad vaimseid ja ajalikud igavesi.
- § 7 Igal inimesel on õigus oma usule vastavale haridusele, mis aitab tal kujundada terviklikku ja harmoonilist maailmapilti, mis toetub tema usule, lähtub sellest ja kinnitab seda.
- § 8 Iga inimese vabadus oma õiguste ja võimete realiseerimisel on piiratud austusega teiste õiguste vastu ja peaks olema suunatud isiklikule täiustumisele ühise hüve raames.

Praktilised järeldused VHK jaoks:

1. Igal õpilasel on õigus vanemate poolt valitud konfessionaalsele haridusele, mis süvendab ja kinnitab tema usku ning juhib teda tihedamale osadusele kiriku (koguduse) elus.
2. Moraaliõpetus ja käitumisnormid koolis peavad lähtuma ligimesearmastuse ja inimväärikuse austamise põhimõtetest.
3. Õppekavad ei tohi olla vastuolus kristlike tõdede ja väärtustega.
4. VHK töötajad ja õpilased ei tohi seada kristlikke tõdesid ja väärtusi kahtluse alla, neid ignoreerida või naeruvääristada.

---

⁶ Vastu võetud Vanalinna Hariduskolleeegiumi Suvekonverentsil , 8. juuni 1993. a.

VHK MISSIOON: ELUKULTUURI HOIDMINE⁷

VHK ühendab endas väga erineval maailmavaatelisel positsioonil olevaid inimesi, kuid nad kõik suhtuvad respektiga kristlikku väärtussüsteemi. Missiooni määratledes tugines VHK Consilium VHK kultuuri- ja hariduskontseptsioonile.

Teadvustades VHK missioonilise ülesandena elukultuuri hoidmise, rõhutame, et VHK ülesandeks on toimida elu toetavalt kõige laiemas mõttes, s.t. toetada kasvatuses tarkust, hoolivust, õiglust, meelekindlust ja mõõdukust kui väärtusi, mille järgimine aitab kaasa elu väärtustamisele ja püsimisele.

Elukultuur on määratlus, milles saavad kokku leppida erinevatelt lähteasukohtadelt koostöös olevad inimesed. Mittekristlaste jaoks on see määratlus mõtestatav elu toetamisena üldhumanistlikus mõttes, kristlaste jaoks on mõiste kindla sisuga, nii nagu ta on määratletud kirikudokumentides.⁸

Niipea kui VHK-s hakkab domineerima taotlus luua üksnes "hea kool", näha väärtusena iseeneses oma tegevust lahus tema toimest perekondadele ja ühiskonnale, tuleb tõdeda, et VHK on minetanud oma missioonilise taotluse ja sellisena ka võime toimida kvaliteetse haridusasutusena.

Koolil on võimalik missioonilist ülesannet täita vaid siis, kui tal on olemas selgelt väljendatud pedagoogiline kontseptsioon, mis annab aluse sarnast väärtussüsteemi toetavatel perekondadel kooliga liituda. Sel viisil kujunevad üksikud vanemad koolikogukonna osaks.

---

⁷ VHK Consiliumi arendusseminar 6-7. veebruar 1998, Randvere

⁸ Pope John Paul II, Encyclical Evangelium Vitae, The Gospel of Life.

KOOLIKOGUKONNA ÜLESEHITAMINE KUI VHK PEDAGOOGILISE KONTSEPTSIOONI OSA

Kooli kristlik kontseptsioon saab muutuda deklaratsioonist tõelisuseks vaid koolikogukonna kaudu, kuhu kuuluvad nii õpetajad, õpilased kui ka nende vanemad. Osaledes igapäevases koolielus on raske otsustada, kuivõrd see tegelikkuses õnnestub, eriti kui arvestada, et nii lapsevanemad kui ka õpetajad tulevad nõukogude ühiskonnast. Deklareerides kooli kristlikku suundumust peame selle eesmärgi tegelikuks saavutamiseks üles ehitama koolikogukonna, kes seda taotlust jagab. Alles seejärel aktualiseeruvad pedagoogilise kontseptsiooni väljaarendamisel õppekavad, õppematerjalid, meetodid, distsipliinisüsteem jm.

VANEMATE KOGUKOND

1. Kristlik kool saab efektiivselt toimida ainult siis, kui ta toetab perekonda kui esmast harijat (esmast vastutajat lapse hariduse eest). Käsitledes vanemaid esmaste harijatena eeldame, et nad on kooli valinud perekonna kasvatusideoloogia jätkuna, soovides kasvatada oma lapsi kristlastena.

Meie kooli ülesandeks on sel juhul aidata kultuurilise järjepidevuse taastamist toetavatel perekondadel täita oma missioonilist ülesannet, taaselustada Eesti ühiskonnas kristlikke väärtusi ja ületada eetikakriis⁹. Samal ajal on teada, et aktiivsete kirikulihkmete arv Eestis on väga väike. Pärandina nõukogude ajast ei ole paljud vanemad veel vajalikul määral valmis enda peale võtma vastutust lapse hariduse eest.

Meenutagem, et kool oli nõukogude ajal unifitseeritud ja toimis ideoloogilise vahendina. Perekondadele ei antud võimalust laste hariduses kaasa rääkida. Taasiseseisvumine tõi kaasa küll formaalse vabanemise, kuid ühtlasi tõi kätte võidetud valikuvõimalus seda selgemini esile abituse, võimetuse määrata oma ideoloogilist kuuluvust nii üksikisikute tasandil kui ka haridussüsteemis. Manipuleeritavatena üles kasvanud inimesed ei olnud harjunud käsitlema ennast aktiivse algena (subjektina), kellel on moraalne õigus ja kohustus teha valikuid hea ja kurja vahel, otsustada ja vastavalt ka vastutada oma tegude eest.

Et selgitada, kuivõrd meie vanemad tegelikult toimivad väärtushinnangute poolest ühtse koolikogukonnana, viisime 1999. aasta kevadel läbi uuringu II-IV klassi peredes¹⁰. Küsitluses selgus, et 58% perekondades pidas vähemalt üks vanematest ennast kristlaseks, ligikaudu 40% arvas, et nad ise lähtuvad kasvatuses kristlikust maailmavaatest (võrdle: vaid 2,5 % pidas kasvatusel aluseks materialistlikku maailmakäsitlust, paljud perekonnad polnud oma maailmavaatelise taotluse üle kasvatuses arutlenud.). Kooli poolt kristlike väärtuste edastamist usuõpetuse raames pooldas kolmveerand vanematest (ükski vanem ei arvanud, et maailmavaade ei ole kooli küsimus, küll aga oli vanemaid, kes toetasid n. ö. pluralistlikku lähenemist, mis jagab teadmisi erinevatest usunditest, kuid ei orienteeru lapse enda maailmavaate ülesehitamisele).

Huvitav on asjaolu, et kooli lapsevanemad hindasid oma "kristlikkuse" astet tunduvalt kõrgemaks kui endi vanemate oma. Nii võib öelda, et ka VHK vanemkonnas on märgata teatud püüdlust kristlike väärtuste taaselustamise poole. Selles osas saavad kool ja vanemate kogukond olla partneritena loovas diskussioonis kooli vaimse palge väljakujundamisel. On ka ilmnenu, et osa kirikusse mittekuuluvaid vanemaid soovib, et nende lapsed kasvaksid tuginedes kristlikule väärtussüsteemile. Vanemate seisukohtade analüüs uuringus tõi ilmsiks, et

⁹ Vt. Kiriku missioon ühiskonnas. Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku ühiskondlik-poliitilised taotlused, Tallinn, 1998.

¹⁰ Perekonna koht ja osa kristliku kooli kujunemisel post-sovetlikus Eestis Vanalinna Hariduskolleegeiumi näite varal. Uuringu aruanne. Tallinn, 1999.

enamik vanemaid on valinud kooli, soovides oma lapsi kasvatada kristlastena, või vähemalt soovides, et nende kasvatus tugineks kristlikule väärtussüsteemile, sh eetikale. Samal ajal on vanemate endi roll selle taotluse realiseerimisel suhteliselt nõrk, sedavõrd kui nende enesemääratlus näib tuginevat rohkem soovidel kui igapäevase praktikaga seotud tegelikkusel.

Paljudele peredele võib kool olla üheks oluliseks (võimalik, et ainsaks) reaalseks kokkupuutepunktiks, millega seoses aktualiseerub vaimne väärtusmaailm. Selles kontekstis tähtsustub ka VHK andragoogiline roll, teadlik tegevus kultuuri- ja hariduskeskusena, mis aitab seda soovivate vanemate jaoks aktualiseerida väärtushinnanguid, kohtuda erinevate kunstide kaudu kristliku väärtussüsteemiga.

2. Tänapäeva maailmas tähtsustub kooli ja pere koostöö kasvatuses veel teiseski seoses: vajadus reaalselt toetada perekondi laste valmisoleku kujundamisel stabiilse pere loomiseks tulevikus. Seda ka meie koolis.

Perede andmed näitavad, et kolmandik lastest ei ela koos oma isaga ja 2/3 isast lahus elavaid lapsi kasvab vaid koos emaga. Paljudel lastel on keerulised peresuhted, nende vanematel on olnud ka eelnevaid perekondi. Lahutatud perekondades on lisaks vaimsetele pingetele enamasti ka halvem majanduslik olukord ja aega lapsega tegelemiseks vähem ning vastavalt üksikema kindlustunne lapse kasvatajana väiksem võrreldes tervikperekonnaga. Veerandil õpilastest, kes kasvavad vaid emaga, on tulevikus raske saavutada valmisolekut tasakaalustatud pereeluks. Võib öelda, et antud situatsioonis vajaksid peaaegu pooled peredest kooli erilist tuge, aitamaks poistel ja tüdrukutel omandada soorolli ja perekonda hindavat väärtussüsteemi ning kujundada valmisolekut tulevaseks pereeluks.

ÕPETAJATE KOGUKOND

Kooli näo kujundamisel on võtmeks õpetajaskond. Just selle tõttu on küsimus õpetaja osast kasvatajana tänases situatsioonis üks raskemaid probleeme koolis.

Ühest küljest esindab õpetajaskondki okupatsioonija pärandina vastuolulist väärtussüsteemi, teisest küljest ei ole õpetaja elukutse, olles materiaalsele orienteeritud ühiskonnas madalalt väärtustatud, senini populaarne ja tihti tasandub küsimus sellele, kas üldse on võimalik leida vajalikul hulgal õpetajaid.

Iseenesest on kujunenud nii, et kristliku maailmapildi esindajad, olles olemasolevates tingimustes kannatlikud ja järjepidevad, on võtnud enda kanda raskuse, mida neilt puht ametialaselt nõuda ei saaks.

Oluline koht õpetajate kogukonna formeerumise toetamisel on VHK Consiliumi liikmetel, kes igäüks oma osakonda, programmi või teenistust juhtides on oma töötajate teenistuses VHK missiooniliste ülesannete täitmisel ja selleks tingimuste loomisel.

VHK organisatsiooniline ülesehitus isiksuse arengut ja elukestvat õppimist toetava keskkonnana ja kultuurikeskusena on loonud hoolimata vähe toetavast ühiskondlikust kontekstist suhteliselt soodsad tingimused noortele, otsingulistele inimestele õpetaja elukutse leidmiseks ja väärtustamiseks. Nii võib öelda, et VHK õpetajaskonnas on palju andekaid, noori, arenemisvõimelisi inimesi, kes tahavad olla õpetajad ja kelle lojaalsus VHK-le avaldub maailmavaatelistes otsingutes VHK missioonilisi taotlusi silmas pidades.

VHK koolikontseptsiooni määratlus annab igale õpetajale võimaluse kaaluda selle vastavust oma tõekspidamistele ja otsida oma sisemist valmisolekut püstitatud missioonilisi ülesandeid

täita. Nii kujuneb õpetaja, juhul kui deklareeritud põhimõtted on talle vastuvõetavad, tõetunnendamisele orienteeritud isiksusena diskussioonipartneriks VHK pedagoogilise kontseptsiooni väljaarendamisel.

Seni siiski väga erinevate suundumustega õpetajate igapäevasele koostööle ühiste eetiliste aluste leidmiseks on õpetajaskonna poolt vastu võetud *Codex Magistri*¹¹.

Kristlike põhimõtete järgimine VHK-s eeldab esmasena valikuvabaduse aktsepteerimist. Kui õpetaja mingil põhjusel leiab, et pakutud võimalus ei vasta siiski tema veendumustele, siis austades iga isiku valikuvabadust püüab VHK aidata leida sel inimesel võimalust enese realiseerimiseks talle sobivamates tingimustes.

Õpetajate meekonna kujundamine on võimalik läbi koolituse. Senini on õpetajate koolitus toimunud juhuslikes, mõnikord ka vastuoluliste kontseptsioonide alusel töötavates koolituskeskustes. Kooli kui pedagoogilise keskkonna ühtsusele on selliselt toimival koolitusel tihti destrukttiivne mõju. Selles mõttes tuleks väärtustada koolituses meeskonnaõpet ja muud ühtselt kontseptuaalselt platvormilt korraldatud koolitust, mis võimaldaks õpetajaskonnal kujuneda ühtse väärtussüsteemiga õpetajate kogukonnaks.

ÕPILASTE KOGUKOND

VHK-s ei ole orientatsiooni eriti edukate õpilaste koondamiseks ja edutute tingimusteta väljaheitmiseks, et saavutada kooli "head mainet". Küll on aga koolis väärtustatud **anne** kui and, mida igaljuhul on kohustus hoida ja toetada ning kasutada väärikalt.

Põhikool

- Pool VHK Põhikooli õpilaskontingendist on vastu võetud muusikakatsete alusel. Nendest kujunevad koorid ja muusikakollektiivid, kes elustavad keskaegse muusika ja folklooritraditsioone ning on sellega üheks lülilik väärtussüsteemide taastamisel ja hoidmisel.
- Erineva keelelise andekusega õpilastel on võimalus areneda vastavalt oma võimalustele selleks loodud tasemegruppides.
- Samuti on põhikooli õpilaste hulgas palju käelisel andekaid lapsi, kes töötades töökodades aitavad hoida Ladina Kvartali kultuuripiirkonna käsitöötraditsioone.

Gümnaasium

Ka Gümnaasiumis on võimalused õppimiseks väga erineva andestruktuuriga (reaal- ja humanitaarsuundumusega) lastel. Humanitaarharus on võimalik õppida muusika, kunsti ja teatri erialal. Seni on gümnaasiumi õpilased tulnud suure osas väljapoolt VHK-d. Seega ei saa eeldada ka põhikooli ja gümnaasiumi õpilaskonna väärtussüsteemi järjepidevust. Kontakt perekondadega on suhteliselt nõrk, kuna kooli astuvad uued noored ja sageli ka nende vanemad arvavad, et noored on juba küllalt vanad, et iseend esindada. Kolme aasta pärast lõpetavad Põhikooli klassid, kes on VHK-sse juba kindla kontseptsiooni alusel vastu võetud, ja kui neist enamus jätkab õpinguid meie Gümnaasiumis, olukord muutub.

VHK huvikoolid: Muusikakool, Kunstimaja, Muusikamaja

VHK huvikoolide õpilased, kes vanuselisel kuuluvad üldhariduskooli, õpivad valdavas enamuses VHK Põhikoolis ja Gümnaasiumis. Kuid ükski koolidest ei tööta suletud süsteemina, nende tegevuses osaleb ka teiste koolide õpilasi. Huvikoolides õpivad ka eelkooliealised lapsed ja täiskasvanud. Eesmärgiks on põlvkondade piire ületav tegevus, olgu siis professionaalsuse

¹¹ Vt. Tagapool ptk. *Codex Magistri*

taotlusega või lihtsalt isiksuse arengu toetamiseks, kunsti kaudu suhtlemiseks ja pingete maandamiseks.

Iga laps on mingis valdkonnas andekas. Samal ajal on paljud mingis valdkonnas ka nõrgad. Koolis õpivad ka puuetega lapsed. Saavutades hooliva õhkkonna, kus iga õpilast võetakse vastu nii nagu ta on ja kus igäüks püüab olla nõudlik iseenda vastu, lähtudes oma võimalustest, kujuneb õpilaskogukond, kes võib tunda end turvaliselt ja julgena. Nii saab iga õpilane kujuneda isikupäraseks, professionaalsusele orienteerituks ja loominguliseks inimeseks, kes suhtub vastutustundlikult nii endasse kui teistesse ühise väärtussüsteemi alusel.

KULTUURIKESKKONNA LOOMINE KUI VHK PEDAGOOGILISE KONTSEPTSIOONI OSA

Iga inimene esindab ühes või teises seoses kultuuri, milles ta on kujunenud. Tänapäeva maailma iseloomustab kultuuripildi killustumine, väärtussüsteemide heterogeensus ja hägustumine. See omakorda kajastub vastuoludena isiksustes, kes seda kultuurisituatsiooni esindavad.

Nii ei saa üles ehitada sihipärast hariduskontseptsiooni, arvestamata kultuurikeskkonna toimet: toetust või destruktsiooni koolituses taotletava suhtes. Arvatakse, et inimene omandab oma haridusest vaid umbes 20% teadliku õppimise kaudu koolis; ülejäänud formeerub kultuurikeskkonna toimel, milles ta kasvab.

Seega efektiivne võib olla vaid kool, mis

- toetab (nagu me eespool käsitlesime) perekonna kasvatustaotlusi,
- asub väärtussüsteemis, mille järjepidevuse hoidmisel kool ise on üheks lülits või
- püüab luua kultuurikeskkonda, mis toetaks kooli haridustaotlust üles ehitada nii üksikisikute kui ka nende kooselu olemust mõtestav väärtussüsteem.

VHK on loodud kultuuri- ja hariduskeskusena, kus ei saa teisest olulisemaks pidada ei kultuuri ega ka hariduse poolt. Aktiivne kultuurielu on erinevatele tegevusvaldkondadele väljundiks ja aitab loomingu vahendusel tõe otsingu tees seonduda eri valdkondade vaimueliidil: muusikutel, kunstnikel, teadlastel, vaimulikel, lavastajatel, õpetajatel.

Erialade integratsioon loob iseregulatiivse eelduse elukestvaks õppimiseks ja isiksuse avatuseks - arenguks. Arenev õpetaja omakorda on arenguvõimelise õpilase kujunemise eelduseks. Teadlik vaimse keskkonna kujundamine, õpetajate avatus ja arenguvõimelisus on omakorda õpilase arengu oluline tingimus: näib, et see on meie ühiskonnas alternatiivideta tee isiksuse kokkupuuteks väärtussüsteemiga, mis on orienteeritud tarbimise asemel loomisele ja otsingule. Ehk teisiti öeldes: alternatiivideta tee pedagoogiliselt toimiva keskkonna loomiseks ja tulemusliku haridussüsteemi rajamiseks.

VHK kui kultuurikeskuse kujundamisel on olnud erinevad etapid: 1986. a asutati väärtussüsteemide muutmisest huvitatud haritlaskonna initsiatiivil munitsipaalasutusena Muusikamaja, kus kujunesid idee arendamiseks erinevad tulevikusuunad, mille põhjal loodi 1991. a uus struktuur, Vanalinna Hariduskolleegeium. Edasine piirkonna areng eeldas kodanikeinitsiatiivi osa kasvu. Sellega seoses kujunesid kodanikeühendused, MTÜ HEREDITAS ja MTÜ Miikaeli Ühendus. Et kavandatud taotlused muutuksid kitsa kultuuriringkonna projektist üldrahvaliku tähtsusega liikumiseks väljundiga rahvusevahelisele tasandile, koondusid ühtseid eesmärke taotlevad initsiatiivid uuel tasandil: Ladina Kvartali nime alla laiemaks projektiks. Ladina Kvartali projekt on avatud kõigile initsiaatorgrupi missioonilisi taotlusi jagavatele organisatsioonidele ja üksikisikutele.

KULTUURIELU TOIME VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUMI HARIDUSSÜSTEEMILE

Erinevate kultuurielu valdkondade tegevus integreerub ühtseks kultuuri- ja hariduskeskkonnaks VHK-s läbi VHK *Consiliumi* poolt koordineeritud programmide. Programmid läbivad VHK allüksusi (Põhikool, Gümnaasium, "Aiake", Muusikakool, Kunstimaja, Muusikamaja jne) ning aitavad erialaseid jõude integreerides säilitada programmis käsitletavas tegevusvaldkonnas professionaalsust. Vastasel juhul killustuks olemasolev potentsiaal piiratuna allüksuste võimalustest.

Muusikaprogrammi kaudu on loodud professionaalne ja isiksuse arengut toetav muusika-alase koolituse süsteem, mille tegevusel formeeruvad nii erinevad professionaalsed või professionaalidega koostöös olevad kollektiivid kui ka kuulajaskond, kes pakutud väärtustele tundlik on. See omakorda teeb võimalikuks kõrgel tasemel kontserdielu kui ühe tee väärtussüsteemide ülesehitamisel iseseisvavas ühiskonnas. Selle raames on loodud Muusikakool rõhuasetusega varasele muusikale ja folkloorile, käivitatud erinevad meistriklässid, loodud koorid ja orkestrid. Muusikamaja algusaastatel formeerunud varase muusika ansambel LINNAMUUSIKUD on kujunenud selles tegevuses koolkonda rajavaks.

Suurimaks probleemiks jäävad aga pikemaajalised protsessid: see on nõudluse tekitamine oma ühiskonnas. Kuid kindlasti on vastuvõtuvalmiduse vahendajaks eesti ühiskonnas ka selle tegevuse tunnustatus piiri taga. Ühiskonnas tervikuna sõltub võime vastu võtta spirituaalseid väärtusi põhiliselt haridusest, seega VHK haridustegevuse edukusest ja vanemate ning teiste koolide soovist kasutada ära VHK kogemust.

Analoogiliselt muusikaprogrammiga tegutseb teatriprogramm, mis püüab suunata algkooli laste esimesi katsetusi, korraldada läbi teatriõpingute eneseleidmist gümnasistide seas ja seondada seda eksperimentaalteatriga THEATRUM, mille kaudu see suundumus leiab juba sügavama kõlapinna terves ühiskonnas ja Eesti teatrielus.

Kunsti- ja käsitööprogrammis on loodud küll töökojad, kuid nende selge väljendatus väärtussüsteemis nõuab veel aega.

Väärtussüsteemi tervikuna käsitleb kristliku kasvatuse programm, mis peaks ühendama erinevaid tegevusvaldkondi. Seda ideed tervikuna esindab Ladina Kvartalis kõige selgemalt TRIALOGOS kui festival, mis ühendab vaimueliiti eri valdkondade suhtluses.

Programmiline tegevus peaks aitama pea kõikides valdkondades ühendada nii vaimsed jõud kui ka leida koostöös ja vahendeid säästes ressursse oma taotluste realiseerimiseks. Nii töötavad peale muusika-, teatri-, kunsti ja käsitöö- ning kristliku kasvatuse programmi veel keelteprogramm, folklooriprogramm, liikumisprogramm ja paljude erialade aineseksioonid, ilmutades rohkem või vähem sünergilisi taotlusi oma valdkonna edendamisel ja liitmisel teistega ühtseks elamis- ja suhtlemisväärses keskkonnaks.

DISTSIPLIINISÜSTEEM

Distsipliini on mõistetud kui pedagoogilist süsteemi, mis toetab last tema arengus, aidates tal kujuneda isiksuseks, kes suudab püstitada ja saavutada eesmärke ning kes on vastavalt võimeline oma elu tahtlikult korraldama ja ennast valitsema oma eesmärkide saavutamisel. Seega on distsipliini käsitletud eeskätt enesedistsipliini kujundamise teena ja inimese tahtelise poole formeerumise toetusena.

Tahte, enesedistsipliini ja distsipliini mõistega on väga tihedalt seotud enesehinnangu mõiste, kuivõrd enesest lugupidamine ja eneseväärikus on võtmeküsimused tahte ja enesedistsipliini formeerumisel.

Õpetaja ülesandeks on professionaalina avastada igas lapses see hea, millele toetudes üles ehitada tema enesehinnang ning saavutada tema eneserespekt. Laps ise oma arengutasandil ei ole valmis seda tegema, ta vajab täiskasvanute tuge ja usku. Vanemad, olles küll hooles ja mures oma lapse pärast, ei oma tihti ei kogemust ega ka aega, et selle ülesandega omal jõul toime tulla. Õpetajal on tihti määrava tähtsusega osa lapse saatuses, selles, kas ta suudab toime tulla, oma kohta leida ning kujuneda inimeseks, kes suudab olla õnnelik ja leida tee nii iseenda kui ka teiste juurde. Sellest ka õpetaja vastutus, mis on võrreldamatult suurem kui paljude teiste elukutsete puhul.

Lähtudes eelnevast on VHK-s distsipliinisüsteemi ülesehitamise aluseks "Toetava distsipliini süsteem"¹². Selles süsteemis on õpetaja ülesandeks saavutada, et õpilane saaks tunnustust ja tähelepanu eelkõige positiivse kaudu. Piirid tuleb määratleda selgelt ja igapäevase mõistetavalt, nii et karistus kui negatiivse käitumise tagajärg ei ole õpetaja isikliku meelepaha väljavalamise viis, vaid objektiivne paratamatus, mille saabumist ja konkreetset vormi iga õpilane ise võib ette näha. Õpetaja ülesanne on saavutada selle toime järjepidevus. Õpilane peab tundma, et see, et ta on eksinud, ei tekita õpetajas viha, mille tõttu langeb vari tema tulevaste saavutuste peale. Õpetaja ülesandeks on ka teadvustada, et ei taunita mitte last, vaid kõrvalekaldumisi käitumises ja halbu tegusid. Isiksuse alandamine ja väärkuse haavamine on otseses vastuolus distsipliini nõudega ja ka kooli missioonilise taotlusega.

Õpetaja nõudlikkus iseenda vastu on üheks distsipliinisüsteemi toimimise olemuslikuks komponendiks.

Distsipliinisüsteemi rakendamine eeldab allüksusi läbivat ühtset väärtussüsteemi ja vastastikku toetavaid nõudmisi ja reegleid. Õpetajal on võimalus olla distsipliinisüsteemi rakendamisel edukas ainult siis, kui juhtkond on loonud selleks tingimused, s.h. juhtkonna tingimusteta toetus õpetajale süsteemi rakendamisel.

---

¹² Canter, L., *Assertive Discipline (A take Charge Approach for Today's Educator.)* Canter and Associates, INC. Santa Monica, California U.S.A. (Käsikirjalised kokkuvõtted VHK raamatukogus: Toetav distsipliin.)

CODEX MAGISTRI¹³

Kolleegid Vanalinna Hariduskolleegeiumis on lojaalsed VHK-le ja siin tunnustatud põhimõtetele.

Nad taotlevad:

- süvenemist kristlikku eetikasse ning eetiliste põhimõtete järgimist nii suhtlemisel kui ka professionaalses tegevuses,
- vastastikku toetava, intriigivaba õhkkonna kujundamist,
- edu läbi koostöö,
- enesetäiendamist ja -arengut nii eri- ja ametialal kui ka pedagoogikas ja üldkultuurilises osas,
- kõrget enesedistsipliini ja kokkulepete täpset järgimist.

---

¹³ Praegu kehtiv variant kinnitatud VHK Consiliumis 29.01.98; I variant avaldatud "ARTES" Vanalinna Muusikamaja, Tallinn, 1989

ÕPETAJA VHK-s

KUTSUMUS

Õpetaja elukutse kuulub nende eluvaldkondade hulka, kus esmasena aktualiseerub kutsumus. Otsused, mida õpetaja teeb, puudutavad vahetult inimeste elu ja saatust.

Inimesele, kellele õpetamine on üks paljudest võimalikest alternatiividest tema elus või lihtsalt elatise teenimise vahend, on õpetaja elukutsega kaasnevat vastutust raske kanda. Peter Jarvis nimetab oma raamatus "Ethics and the Education of Adults in Late Modern Society"¹⁴ õpetaja elukutset hoolivaks elukutseks.

Kutsumus tähtsustab kui teatud identiteet isiksuse ja tema ühiskondliku realisatsiooni vahel, mille puhul inimene tajub oma missiooni, "kutset" anda oma panus elus just antud kindlal viisil. Ainult oma kutsumust tajudes on lootust, et õpetaja ei seisa marginaalina raskuste ees, mida tema amet endaga kaasa toob, vaid püüab neid ületada ja mõtestada. Nii kujunevad rahu ja tasakaal õpetaja isikus eelduseks õiglasele ja toetavale suhtlemisele õpilastega, õpetaja osalusele oma õpilaste saatuse kujundamisel. Sellises, kutsumuse läbi pühendunud seisundis on õpetajal võimalik vältida lõhenemist, mida võib kaasa tuua pideval suhtlemisel tekkiv pinge ja väsimus.

ERIALA

Professionaalsus oma erialal on õpetaja pedagoogilise edukuse eelduseks. Inimene, kellele valitud valdkond pakub huvi ja kes ennast selles valdkonnas ka pidevalt täiendab, nakatab oma huvi ja õppimisvalmidusega ka õpilasi. VHK-s on taotlus, et iga õpetaja püüdleks oma alal professionaalsuse poole. Vastavalt on eelistatud õpetajate osalemine loomingus ja teadustegevuses (esineksid kontsertidel, tegevuskunstnikena näitustel, oleksid Meistrid oma töökodades, osaleksid uuringutes ja õppevahendite väljatöötamisel) vastavalt oma valdkonnale. Erialane täiustumine ja otsing on refleksioonivahendiks pedagoogitegevusele. Ja vastupidi - ebakompetentsus oma ainevallas sunnib õpetajat ümbritsema oma tegevust saladusega, et ei ilmneks tema küündimatus. Selline õpetaja toimib autoritaarselt, püüab jätta "kõiketeadja" mulje, õpilaste küsimused on talle häirivaks asjaoluks ning ühised otsingud teadmistevallas välistatud. Selles mõttes on väga oluline, et õpetaja oleks Meister oma alal, nii et õpilastel oleks tahtmist ja põhjust olla õpipoisi rollis.

AMET

Selleks, et kool kujuneks haridus- ja kasvatusasutuseks, on vaja igal õpetajal täita oma kindlat osa õpetajate kogukonnas. Enamus õpetajaist on klassijuhataja positsioonil, paljudel tuleb juhtida mingi valdkonna väljatöötamist ainesektsioonis või osaleda mingi muu protsessi juhtimises koolis kui organisatsioonis.

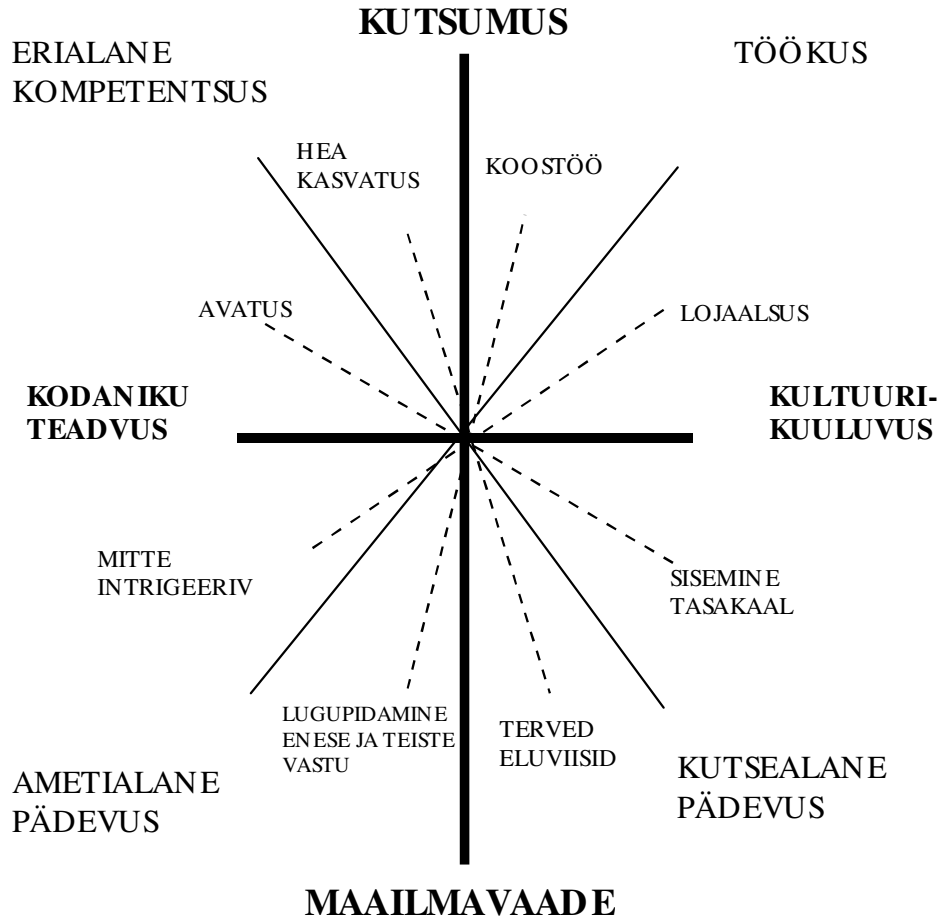
See eeldab ühest küljest organisatsiooni hästi välja arendatud struktuuri kindlalt määratletud tegevusvaldkondade ja vastutusega, teisest küljest kõikide tema liikmete juhtimisalast kompetentsust.

Vanalinna Hariduskolleegeiumis on püütud luua süsteem, mis toimiks valdavalt iseregulatiivselt ilma liigse administreerimiseta. See on võimalik vaid siis, kui on enam-vähem ühtsele maailmapildile tuginev ühtne eesmärgitunnetus, ühtne organisatsioonikultuur ning avatud ja toimiv infosüsteem. Siis on võimalik igal ühisest edust huvitatud isikul teha adekvaatseid

---

¹⁴ Ethics and the Education of Adults in Late Modern Society., NIACE, Leicer, 1997

otsuseid, lähtudes tervikust ja koostöös püstitatud eesmärkidest. Niisugune lähenemine eeldab, et pöhirõhk on õpetajal kui isiksusel; sellel, et ta oleks piisavalt informeeritud, et ta teaks, mida see info tähendab, et oleks kokku lepitud kohustused ja antud nende täitmiseks piisavad õigused. Õpetaja võimalus osaleda tervikus tulemuslikult sõltub paljudest faktoritest tema enda isikus. VHK arendusseminaril on välja toodud järgmised olulisemad karakteristikud, mis mõjutavad õpetajaks olemist¹⁵ :

ÕPETAJATE TÄIENDUSÕPPE SÜSTEEM VHK-s

VHK-s on käsitletud olulisemate täiendusõppe valdkondadena “isiksuslikku”, erialast, kutsealast ja ametialast täiendusõpet.

”ISIKSUSLIKKU TÄIENDUSÕPET” saab mõista ainult ülekantud tähenduses, kui õpetajatele soodumuse loomist saavutada mõistmist, rahu ja tasakaalu omaenda isikus ning avatust pidevatele otsingutele. Kuigi kellelgi pole õigust vahele segada isiksuse enesemääratlusse ja taotlustesse, on maailmavaatelist positsiooni ja isiksuslikku seisundit peetud VHK seminaridel esmaoluliseks õpetaja töös. Seega loetakse VHK õpetajate täiendusõppe süsteemi määravaks

¹⁵ VHK Consiliumi arendusseminar 26-27. Veebruar 1999, Loonel

komponendiks kultuurikeskkonda, mis pakub isiksusele erinevaid teid endaga kohtumiseks ja maailma avastamiseks.¹⁶

ERIALANE PÄDEVUS on õpetajatel enamasti hea ning kui realiseerub VHK-s püstitatud taotlus, et õpetaja paralleelselt õpetamisega tegutseks professionaalina ka oma valdkonna edendamises, on tagatud ka tema enesetäiendamine ja kompetentsus erialases mõttes.

KUTSEALANE PÄDEVUS on see, mida nõukogude ajast tulnud õpetaja või siis nõukogudeaegsele väärtussüsteemile tuginevate õppejõudude koolitatud noor õpetaja vajab reaalse sihipärase õppena, et suuta mõtestada enda pingutusi õpetajana ja aru saada nende tähendusest kultuuri- ja ühiskonnaelus, et vallata õppemeetodeid toimetulekuks erinevate gruppidega, märgata ja toetada iga last, kohandades õpet nii, et see võimaldaks lapsel saavutada parimat vastavalt oma võimalustele.

Selleks, et aidata noori või uut jõudu vajavaid õpetajaid, on Miikaeli Ühenduses (MÜ) loodud õpetaja kutseõppe kursus, kus kolleegidega koostöös ei täiustu mitte ainult igaihe individuaalne kutsealane pädevus, vaid formeerub ka võime toimida koostöömeeskonnana. Selle tõttu eelistatakse VHK-s õpetajaid, kes on läbinud MÜ kursused ja taotlevad õpetajate kokukonna kui terviku toimet.

AMETIALANE ÕPE JA TÄIENDUSÕPE VHK-s lähtub taotlusest toetada iseregulatsiooni teket organisatsioonis. Seega peetakse VHK pedagoogilisest ja juhtimiskontseptsioonist lähtuvat juhtimisalast ettevalmistust vajalikuks kõigile. Konkreetse ametialase spetsiifika paremaks käsitlemiseks toetatakse täiendõppe korralduses VHK tervise- ja teabeteenistuses läbi viidud uuringutele. Juhtimisalast ettevalmistust väljaspool MÜ aktsepteeritakse vaid siis, kui see langeb põhimõtetes kokku VHK kontseptsiooniga. Ametialane väljaõpe toimub kursustena MÜ raames. Lisaks MÜ kursustele viiakse täiendusõpet läbi seminaride, projektide, töörühmade ja programmide raames.

TÄIENDUSÕPPE PLANEERIMINE

Inimressursi arengu planeerimine ja selleks tingimuste loomine peab lähtuma tegelikust olukorrast ja vajadustest. Järgmise arenguperioodi täiendkoolituse korraldamine lähtub sisehindamise tulemustest ning prioriteetidest ja iga kooliastme tegevuskavades püstitatud eesmärkidest.

---

¹⁶ vt Kultuurikeskkond kui VHK pedagoogilise kontseptsiooni osa

INFORMEERITUS JA INFOSÜSTEEM

Iga VHK kui organisatsiooni liikme kohustuseks on tagada teiste informeeritus oma tegevusest ja selle resultaatidest ning hoida ennast informeerituna teiste tegevusest.

Informeerituse tagamiseks on VHK-s igapäevase elu korralduse alused määratletud organisatsioonilise dokumentatsiooniga¹⁷, tulevikutaotlused arengukavaga, aastate lõikes on planeerimise ja koostöö aluseks kalenderplaan ning VHK ühtne tunniplaan. Informeerituse nädala raames toimuvast peab igäüks tagama "Teataja" kaudu.

Pedagoogilist kollektiivi puudutavaid andmeid sisaldab VHK andmebaas, mida on võimalik kasutada vastavalt ametialasele vajadusele. Õppeprotsessi info on salvestatud koolide virtuaalses andmebaasis ja andmesidesüsteemis e- kool. Andmebaas, e- kool ja VHK koduleht Internetis võimaldavad tagada vanemate informeerituse. Nii on neil võrguühenduse kaudu võimalik jälgida infot, mis puudutab nende last ja koolikorraldust.

ÕPILASE ARENGUKAVA JA ÕPPE INDIVIDUALISEERIMINE VHK-s

Erinevate võimetega õpilaskontingent VHK-s on kontseptuaalse iseloomuga, kuna lapsi ei võeta VHK-sse vastu esmajärjekorras mitte võimete, vaid vanemate ja kooli kasvatustaotluste sobivuse alusel. Erinevuste aktsepteerimist võib käsitleda ka pedagoogilise kontseptsiooni konstruktiivse osana.

Kristlikul väärtussüsteemil põhinev kasvatus peab võimaldama lapsel mõista iga inimese väärtuslikkust ja kordumatust ning aitama tal tajuda, et kogukond on rikas ja huvitav, kui koostöös ja vastastikusel respektis seonduvad erinevad inimesed. VHK üheks ülesandeks on hoida Ladina Kvartalit kui kultuuripiirkonda uuenevana. Igasse kooliklassi võetakse teatud arv lapsi, kes on paralleelselt astunud ka mõnda VHK huvikooli. See toob kaasa veelgi selgemini ilmneva erineva võimekuse.

Samuti suurendab võimete erinevust taotlus aktsepteerida igas klassis ka füüsiliste või sotsiaalsete puuetega lapsi. Kuid ainult sel viisil on võimalik tegelikkuses järgida deklareeritud põhimõtet: iga laps on milleski andekas, on vaja leida vaid see valdkond, milles laps võiks kõige paremini realiseeruda. Pedagoogide ülesandeks on aidata tal kujuneda selleks, kelleks ta soovib ja võib saada. Ühtlasi tuleb ületada selleks nõrgad kohad, mis on igas isikus kahtlemata samuti olemas.

Et neid põhimõtteid tegelikkuses järgida, viiakse VHK-s läbi lapse arengutrajektoori longitudinaalne uuring. Uuringu käigus on jälgitud erinevatel arenguetappidel avaldunud eelduste seost lapse edasise arengu ja edukusega, samuti loominguilisuse ja isiksusliku kujunemisega. Iga kolme aasta tagant püütakse saada ülevaade lapse füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse arengu tasemest. Õpetajate poolt antavate eksperthinnangute ja tervise jälgimise

---

¹⁷ 1.VHK Põhimäärus, milles sisalduvad allüksuste põhimäärused

2.Töösisekorra eeskirjad

3.Hoolekogu põhimäärus

4.Õppenõukogu põhimäärus

5.Ametijuhendid

6.Protseduurireeglid

7.Pedagoogiline kontseptsioon sh õppekavad

8.Codex magistri

põhjal püütakse tagasisidestada lapse käekäiku ning võimaluste piires korrigeerida tema koormust ja õppekava. Vajadusel püütakse rakendada eriprogramme ja tugisüsteeme. Kui traditsiooniliselt on koolis õppeühikuks klass, mitte laps, siis lapse arengut toetava lähenemise korral tuleb sellest paradigmast loobuda.

Rehabilitatsiooni ja integratsiooni programmi raames toimub puuetega laste õppeks erivahendite kogumine, õpetajate väljaõppe ja laste õppe korraldamine. Õppe individualiseerimine õpilase arengu tagamiseks eeldab erinevate õppeüksuste koostööd ühtse arengukeskkonna loomiseks. Kuna õppe individualiseerimine nõuab nii vaimseid kui materiaalseid lisaressursse, siis on tähtis olemasolevate ressursside säästlik kasutamine ja erineva tasandi initsiatiivide (riiklik, munitsipaalne kodanikualgatus) integratsioon sünergilise efekti saavutamiseks.

SOOKASVATUS

Kool ei saa kontsentreeruda vaid õpilase ettevalmistamisele järgmise kooliastme jaoks. Inimese realisatsioon ühiskonnas toimub enamasti läbi perekonna. Moodsat ühiskonda, eriti aga postsovietlikku ühiskonda iseloomustab perekonnakriis.

Eestis kasvab väga palju lapsi komplitseeritud või osalistes perekondades ning väga paljusid neist iseloomustab deprivatsioon, seisund, mis omakorda on tulevikus noortele isiksuslikuks takistuseks tugeva ja hooliva perekonna loomisel. Vanemad ootavad koolilt tuge perekonna väärtustamisel ja noorte valmisoleku kujundamisel pereeluks, s.h. normaalse kõlbelise ja soolise identiteedi kujundamisel.

Kooli valmisolek perekondade toetuseks on aga suhteliselt habras: perekriis on probleem, millest ei ole säästetud ka õpetajaskond. Hoolimata raskustest peaksid pedagoogid professionaalidena suutma kujundada olukorra, kus kool kui institutsioon toetaks noorte valmisoleku kujunemist peresuheteks soolise identiteedi, vastastikkuse mõistmise ja sallivuse ning kõlbelise küpsuse alusel. Perekonda toetavaid väärtussüsteeme ülesehitavalt peaksid toimima koolis nii kasvatussüsteem kui ka sellele tuginev õppekava.

Kuivõrd tütarlaste areng on teatud vanuses kiirem, siis on viimaste aastakümnete koolipraktikas olnud eeliseisus naissugu. Üldhariduskooli alg- ja keskastmes on tunduvalt rohkem raskustega poisse. Tarbimisühiskonna tavakool orienteerub (võrdõiguslikkuse sildi all) kesksoolistele. Kuna meil on enamuses naisõpetajad, kujunevad segaklassis paratamatult eeskätt tütarlapsed oma eeskujuga poiste distsiplineerimise vahendiks. Nii tugineb kooli orientatsioon naiselikkude käitumismudelit toetavale väärtussüsteemile, mille üheks tagajärjeks on ka poiste tüdrukutest tunduvalt suurem koolist väljalangevus. Neis tingimustes ei kujune välja sooline polaarsus, sugudevahelisi suhteid iseloomustab lõtvus ja pingestamatus. Poiste kõrvalejäämine, edutus ja madal enesehinnang ning tüdrukute kindlusetus ja domineerimisvajadus on olulised probleemid. Sageli aga avalduvad nad alles edaspidises elus ebaõnnestunud või õnnestunud abieluliste suhete kujunemisel.

Oma koha leidmisel ühiskonnas aktualiseerub karjääri edukuse kõrval tütarlapse valmisolek emarolliks (kultuurikandjaks). Selle rolli väljakujundamisel on mõtet aga vaid siis, kui poistes on valmisolek vastandrolliks. See tähendab, et nad kujunevad meesteks, kes on valmis ustavalt toetama ja kaitsma elu ning väärtustama perekonda. Vastavalt on soolirollide toetamisel olulised rõhuasetused nii õppekava sees kui ka õppe korraldamisel.

Ilmselt on mitmeid pedagoogilisi teid soopoolte alaväärsuse vältimiseks. VHK-s on poistele ja tüdrukutele võrdsete tingimuste loomiseks poiste ja tüdrukute klassid. Murdeea lõpul, kus arengutasemed enam-vähem võrdsustuvad, jätkub õppekorraldus juba teisel alusel. See ei

tähenda soolist isolatsiooni põhikoolis, vaid pedagoogilist kontseptsiooni, mille raames tüdrukute ja poiste suhtlemine on korraldatud kindlate rollisuhete alusel. Pedagoogide koostöö klasside ühistel üritustel ja klassivälises töös omandab selle kontseptsiooni kohaselt eriti olulise koha kooli kasvatussüsteemis.

Kutsumusega õpetaja, kes näeb oma töös rohkemat kui lihtsalt igapäevast tundide läbiviimist ja distsipliiniprobleemi, suudab seda kontseptsiooni reeglina ka teadvustada ja teostada.

ÕPPEKAVA KUI PEDAGOOGILISE KONTSEPTSIOONI OSA

Vanalinna Hariduskolleegeiumi erinevate õppeüksuste (koolide, huviringide) õppekavad moodustavad ühtse terviku, Vanalinna Hariduskolleegeiumi õppekava, mis annab võimaluse eri võimete ja vajadustega õpilastele soodsate õppetingimuste loomiseks, nii et õpilaste erinevad eeldused saaksid nende arengus realiseeruda võimeteks ning arenguraskused (hälbed) oleksid ületatavad isiksuse terviklikkuse realiseerumisel.

VHK integreeritud õppekava ülesehitamisel on silmas peetud järgmisi valdkondi ja põhimõtteid:

VÄÄRTUSED

Õppekavaga määratletud teadmiste, oskuste ja vilumuste süsteem peaks suhtestuma õppija isiksusega ja seonduma tema maailmapildiks selgete väärtuste alusel (VHKs kristlikule eetikale tugineva väärtussüsteemi alusel).

Maailmapildina seondunud teadmised aitavad noorel mõtestada oma eksistentsi, seost ühiskonna, kultuuri ja kõige looduga. Alles selle taustal saab ta leida oma kutsumuse, tee koolis omandatu realiseerimiseks tema enda ja teiste hüvanguks.

Väärtussüsteem on integreeriv tegur. Õppekavas on oluline, et ta ühendaks erinevaid valdkondi. Väärtussüsteemi taustal mõtestatud teadmised lubavad hilisemas elus käsitleda koolis õpitut haridusena ja koolilõpetajat haritlasena.

KIRJAOSKUS

Kirjaoskus on oskus, mille kaudu lapsele avaneb juurdepääs kogu kultuuripärandile.

Selle tõttu on kirjaoskuse saavutamine ka kooli üheks esmaseks ülesandeks. Heal tasemel lugemine ja kirjutamine pole mitte üksnes emakeeletundide probleemiks, vaid valdkond, mille eest tuleb seista igas õppeaines. On tähtis, et laps mitte ainult ei õpiks formaalselt lugema, vaid et tal kujuneks harjumus ja vajadus lugemise kaudu rikastada oma mõttemaailma ja seonduda eelnevate põlvkondade loodud kultuuripärandiga. Kuigi maailm muutub kiiresti ja infot kasvab aina juurde, on tähtis, et kooli orientatsioonis ei domineeriks vaid vajaliku info leidmise oskus. Kool on koht, kus uus põlvkond kohtub kultuuripärandiga, et mineviku taustal leida oma tänapäevane identiteet, ja selles osas ei suuda teda asendada ükski teine institutsioon ühiskonnas.

ARVUTAMISOSKUS

Analoogiliselt kirjaoskusega on arvutamisoskus üks baasoskuseid, mis avab inimesele tee paljudesse valdkondadesse ning määrab tema mõtlemisvõime. Selle tõttu on seegi oskus alusoskusena aktuaalne erinevate ainete raames ning vajab nõudlikku ja tähelepanelikku suunamist kui vahend maailma sügavamaks tunnetamiseks.

ÕPIOSKUS

Õpioskus on oskus, mis kujuneb lapsel tema arengus nõudliku ja suunava keskkonna toimeel. Kuna inimeste tunnetuslikud teed on erinevad, on ka erinevad ühe või teise isiku puhul tulemuslikud õppimisstrateegiad. Laps oma tasemel vajab toetust, et avastada viisi, kuidas paremini õppida ja pingutusi nõudvate ülesannetega toime tulla. Selle tõttu on oluline, et õpetaja oleks asjatundja, kes suudab märgata lapse võimalusi ja juhtida teda neid kasutama. Õpioskus ehitatakse üles samm sammult, koolis pannakse sellele alus korraharjumuste kujundamisega algklassides. Õpilase iseseisva tööoskuse kujundamine nõuab õpetajalt vastavat õppe metoodilist ja sisulist planeerimist. Õpioskuse kujunemise üheks oluliseks eelduseks on aja otstarbeka kasutamise ja planeerimise oskus. Selleks, et õpilane õpiks eesmärgipäraselt tegutsema, on tal vaja teada õpetaja plaane, et nendega koostööd teha. Õpilase päevik on tema ajaplaneerimise esmane vahend. Selle tõttu on oluline, et õpetajate ja kodu koostöös lehitakse süsteem, kuidas päevik muutuks õpilasele abivahendiks oma õppeülesannete ja ajajaotusega toimetulemisel.

SÜVENEMISOSKUS

Üha rohkemate laste juures on keskendumisraskused muutunud esmaseks probleemiks. See on aktualiseerunud kõikjal kaasaegses ühiskonnas, kusjuures põhjustena on käsitletud väga erinevaid valdkondi: muutusi alates keskkonnasaastatusest ja toitumisest tulenevast mineraalainete defitsiidist kuni infohulga ja sotsiaalsete probleemideni välja.

VHK-s läbi viidud eksperthinnangud kinnitavad, et see probleem on ka meil üks aktuaalsemaid. Õpetajad on keskendumisraskusi ja kontsentratsioonihälbeid esitanud kõige sagedamini probleemina, mis on takistuseks lapse arengule ja edukusele koolis. Nii meil kui ka mujal tehtud uuringud näitavad, et sagedasem on see poiste juures. Kuigi keskendumisraskuste taga on väga erinevad põhjused, ei ole see ettekäändeks koolis seda probleemi ignoreerida kui midagi, mis on tekkinud ja peaks ka lahenema väljaspool kooli. Keskendumisprobleemid ei ole enamasti lapse süü, vaid asjaolu, mille alla ta kannatab ja vajab abi.

Tahte kasvatus, oskus endaga toime tulla, positiivne enesehinnang, kindel, kaitstud keskkond, head toetavad suhted, aga samuti ka meditatsiooni kogemus - need on valdkonnad, mille mõjustamise kaudu on võimalik last pedagoogilises protsessis aidata. Samuti saavad õpetaja kui professionaali tähelepanekud olla toeks ja nõuandeks vanematele, kes omamata vastavat ettevalmistust ning olles ise tihti silmitsi isikliku elu raskustega ei suuda aidata oma last tema raskustes.

Igas aines on võimalik seada ülesandeid nii, et laps õpiks tajuma eesmärgi, milleni oleks tarvis jõuda, ning iseennast ja neid vahendeid, mille kaudu seda eesmärki saavutada. Selge arusaam nõutust ja oma võimalustest on eelduseks tahte pingutusele.

Sel viisil võib aine õppekava ja meetodid, mida erinevate ainevaldkondade teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamiseks kasutatakse, olla vahendiks ainete koostöös kujuneva kontsentratsiooni- ja keskendumisvõime kujundamisel.

KULTUURITAVADE JA KÄITUMISNORMIDE OMANDAMINE

Igas kultuuris on olemas “hea kasvatus” mõiste. Erinevate maade koolisüsteemidel ja koolitüüpidel on rõhuasetus heade kommete, kultuuritavade ja normide omandamisele olnud väga erinev. Paljudes maades õpetatakse hea kasvatus saavutamiseks lapsi väljaspool kodu kloostrite juures või internaatkoolides. Nii rõhutatakse professionaalsust ja vaimsust kasvatusküsimustes. Eestis, vastavalt kultuuritavadele, seostatakse head kasvatust “hea lastetoaga” ning kommete ja tavade kujundamisel on loodetud just kodu peale. Ometi on partnerina tähtsustatud ka kooli. Tänapäeval, kus vanemate hõivatus on väga suur ja paljudes kodudes kohtutakse vaid uneajal, on kasvanud vajadus sellele valdkonnale tähelepanu pöörata koolis. Head kombed, oskus olla erinevas situatsioonis, teadmine kuidas ennast üleval pidada teatris, kinos, raamatukogus, tänaval või kirikus - need on kogemused, mille kujundamine paljudes lastes on vajalik just kooli toel. Õppekavas on palju valdkondi, milles saab edastada n.ö. erinevat kultuurisituatsiooni (teatri, kiriku tänava jne situatsioonis), kujundades nii ka isiksuse tavade ja käitumishormide poolt. On oluline, et erinevate aineõppekavade juures oleks see jälgitud ja ainete vahel kooskõlastatud.

**VHK ARENGUKAVA KOOSTAMISE JA UUENDAMISE
TEOREETILINE JA METODOLOOGILINE
LÄHTEPOSITSIOON**

VHK arengukava 2001-2006 oli koostatud eesmärgiga aidata koolikogukonnal üles ehitada laste arengukeskkond, mida on VHK pedagoogilises kontseptsioonis otstarbekaks peetud. Põhiprotsessina käsitleti selles lapse arengut ning Hariduskolleegeiumi ülesandena nähti tingimuste loomist lapse arengu tagamiseks nii, et nad suudaksid ületada arenguraskused ja leiaksid oma koha ühiskonnas, realiseerides neile antud eeldused võimeteks mõtestatud elus. VHK arengukavaga 2007-2011 tugineb eelmisel perioodil tehtule ja jätkab VHK pedagoogilise kontseptsiooniga fikseeritud arengukeskkonna ülesehitamist ja täiustamist. VHK arengukavas 2001-2006 peeti oluliseks VHK järgneval tegevusperioodil kontsentreerida tähelepanu eeskätt loodud organisatsioonilise struktuuri aprobeerimisele ja infrastruktuuri täiustamisele (õppe individualiseerimine ja õppekeskkonna täiustamine koostöös MTÜ-dega Miikaeli Ühendus, Mihkli Gild ning THEATRUM ja Tallinna vanalinna kui kultuurpiirkonna edendamisele koostöös MTÜ Ladina Kvartaliga). Samuti peeti oluliseks toetada uuendusi Eesti haridussüsteemis, tutvustades VHK eksperimentaalse tegevuse tulemusi ja väljatöötatud pedagoogilist kontseptsiooni.

Organisatsiooni juhtimises eristame kuut käsitusobjekti, mida tuleb silmas pidada tema efektiivsuse saavutamisel:

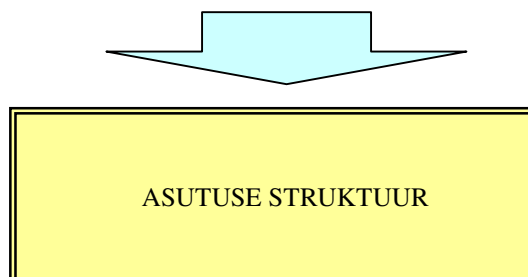
- eesmärgid
- printsiibid
- kriteeriumid
- struktuur
- koosseis
- funktsioonid.

Eesmärgid, tegevusprintsiibid ja üldjoontes ka hindamiskriteeriumid on fikseeritud VHK pedagoogilise kontseptsiooniga. Seetõttu on VHK Pedagoogiline kontseptsioon iga VHK arengukava lahutamatu osa. Pedagoogilises kontseptsioonis eesmärgiks seatu analüüs ja ellukutsumine on toimunud eeskätt arendustegevuse kaudu VHK *Consilium*’i raames, kuid on kajastatud ka VHK arengukavades.

Selleks, et tagada organisatsiooni edasine efektiivsus laste arengukeskkonna kujundamisel, on oluline anda hinnang VHK senisele toimimisele, analüüsida struktuuri ja koosseisu, fikseerida valdkonnad ning tegevussuunad, mis tagavad stabiilsuse ja väärivad säilitamist, kui ka otsustada, mida tuleks muuta, et tagada toimeid (funktsioone: laste arengut ja selleks vajalikke ressursse), milleks organisatsioon ellu oli kutsutud.

EESMÄRGID

- Missioon
- VHK kultuuri- ja hariduskontseptsioon
- Põhiprotsess: lapse areng

Seega on lähtepunktiks arengukeskkonna kujundamisel õpilased (õpilaskontingendi koosseis kõigi oma iseärasustega) ja nende vanemad oma nägemusega enda laste tulevikust. Sellest kontseptuaalsest vaatepunktist lähtudes saab VHK kui haridusasutuse tegevust lugeda edukaks vaid siis, kui ta on hooles kõigi talle usaldatud laste hea käekäigu eest ning tagab nende arengu vastavalt igäühe individuaalsetele vajadustele.

Edasise tegevuse kavandamise eel peame oluliseks vahekokkuvõttena analüüsida VHK õpilaskonna iseärasusi ning anda hinnang nii VHK kui haridusasutuse tegevuse senisele resultatiivsusele (kuivõrd on VHK tegevus taganud need funktsionaalsed seosed, mida pedagoogilises kontseptsioonis eesmärgina väärtustati) kui ka tema organisatsioonilise korralduse efektiivsusele.

VHK ÕPILASKONTINGENDI ISELOOMUSTUS NING
SELLEST TULENEVAD TEGEVUSSUUNAD EELNEVAL JA
JÄRGNEVAL ARENGUPERIOODIL

Haridus on põlvkonnaülene nähtus. Arvestades, et VHK-d on lõpetamas alles üheksas lend, on suhteliselt raske anda VHK-le laiemalt, väljaspool VHK-d interpreteeritavat hinnangut. Mõnevõrra lihtsam (ja ka standardsem meie haridussüsteemis) on hinnata õpitulemusi. Koolist väljalangevus, lõpueksamid, tasemetööd annavad võimaluse võrrelda VHK õpilaste akadeemilist edukust teiste koolide õpilaste õpitulemustega. VHK-s läbiviidud uuringute põhjal on võimalik mõnevõrra saada ülevaadet õpilaskontingendi võimekusest ja iseärasustest, mis aitab interpreteerida akadeemilisi saavutusi.

VHK PÕHIKOOL

VHK Põhikoolis õpib 2006/2007 õppeaastal 525 õpilast. Neist 221 õpilast 1.- 4. klassis ja 304 õpilast 5.-9. klassis. Põhikirjalisel õpivad poisid ja tüdrukud eraldi klassides ja pooled õpilased võetakse vastu koostöös muusikakooliga. Käesoleval aastal on Põhikoolis 249 poissi ja 276 tüdrukut. Muusikakoolis ja pillistuudioties õpib kokku 288 õpilast.

Vanemad valivad reeglina VHK oma lastele õppekeskonnaks, kui neile sobib VHK pedagoogiline kontseptsioon ning tutvusuuringud on näidanud, et VHK poolt pakutav õppekorraldus ja kavandatud koormus on lapsele sobivad.

Võimete teste¹⁸ analüüsidest võib väita, et keskmiselt on VHK põhikooli õpilased tõenäoliselt üsna võimekad. Eesti normid on küll vananenud, ent tinglikult võib arvestada, et sadat punkti loevad testi koostajad heaks tulemuseks. VHK õpilaste tulemused ületavad 100 punkti reeglina igas vanuseastmes (vt. Lisad 2, 3, 4, 5). Vaid mõnes arvutamise alatekstis kolmandas ja kuuendas klassis on punktisumma 100-st madalam. Nii esimeses, kolmandas, kuuendas kui ka kaheksandas klassis vaadeldud perioodil (2001/02-2005/06) läbi viidud võimete testid näitavad, et tüdrukute tulemused on enamikus valdkondades paremad. Ratsionaalset mõtlemist puudutavates valdkondades on poiste tulemused siiski head ja vahel ületavad ka tüdrukute saavutusi. Vaid ühes valdkonnas, ruumilises mõtlemises, on poistel alati kõrgemad tulemused.

Vanemate algatusel loodud huvialakool, MTÜ Miikaeli Ühendus Keeltekeskus annab võimaluse õppida VHK-s pakutavatele võõrkeeltele (A- keel vene keel, B- keel saksa keel) lisaks süvendatult inglise keelt ning täiendavalt veel kaheksat keelt. Kõik põhikooli õpilased õpivad inglise keelt nimetatud huvikoolis. Põhikooli vanemate klasside õpilaste seas on tekkinud huvi ka hispaania ja jaapani keele vastu. V klassist alates on õpilastel võimalik astuda kunstikooli. Kunstikoolis õpib 64 põhikooli õpilast. Reaalainete osas puuduvad eraldi süvendatud programmid. Küll aga jaotuvad õpilased alates V klassist matemaatikas kahe paralleelklassi peale kolme tasemerühma. Loodusteadustes, tehnikaalal ja spordis puuduvad VHK-s koolivälised süvendatud tegevusvõimalused.

Põhikirjalisel võetakse VHK Põhikooli igasse klassi kaks füüsiliste puuete või sotsiaalsete probleemidega õpilast juhul, kui leitakse kas omal jõul või koostöövõrgustiku abil võimalus luua tingimused nende õppeks. 2006/07 õppeaastal õpib VHK põhikoolis kolm pimedat õpilast. Õpilaste õppeks on loodud tingimused koostöös Tallinna Heleni Kooli Pimedate Nõustamiskeskusega. (Vt. Lisa 6.) Töövahendid (arvutikeskus õppematerjalide ettevalmistamiseks ja spetsiaalse lisavarustusega arvutid õpilastele) on muretsenud Rotary International projekti vahendusel. Abiõpetajate tööd finantseeris MTÜ Miikaeli Ühenduse kaudu Pühima Vere Ordu nunn õde Mary Vernard.

Lisaks nimetatud nägemispuudega õpilastele vajavad individuaalset õppekorraldust põhikoolis veel 2 sportlast seoses ettevalmistusega võistlusteks ning 6 muusikakoolis õppivat last konkurssideks valmistumisel. Peale nende vajavad eraldi tähelepanu 135 õpilast, kellel on kas sünnitraumad,

---

¹⁸ Kasutatud testid: I kl : vaimsete võimete test I-IV kl; III kl.: TASOLA vaimsete võimete test I-IV kl ja laste isiksuse test COQ; VI kl: SÕERD'i vaimsete võimete test ja Noorukite isiksuse test HCPQ; VIII kl: kutsesobivuse test (BET); IX kl: Cathell ; X kl: kutsesobivuse test (BET) ja Cathell 16PF ; XII kl Cathell 16PF ja õpilase valikulikas BET või TÜ akadeemilise võimete test)

isiksuse kujunemise häired, suhtlemisraskused, autistlikud jooned, õpiraskused, nad on hüperaktiivsed või on muud terviseprobleemid ning erinevad sotsiaalsed ja pereprobleemid. SA Miikaeli Kolleegeiumi poolt on korraldatud kahe VHK Põhikooli õpilase individuaalõpe. Parandusõppe ja logopeedilise abi rühmades osaleb 65 õpilast. Sedavõrd, kuivõrd kasvavad ühiskonnas ja peredes pinged, kasvavad ka laste keskendumisprobleemid. See omakorda tähendab, et kool peaks pakkuma tunduvalt rohkem tuge ja lisaõpet.

Arengukavas 2001-2006 oli üheks prioriteediks õppe individualiseerimise süsteemi edasiarendamine. Õppe individualiseerimise süsteemi toimimine on toonud kaasa ka väljastpoolt oma kooli tulevate abivajajate hulga suurenemise. Tihti ei leia vanemad oma muredele lahendusi ja pöörduvad VHK poole väga erinevate probleemidega, kuna on kuulnud õppe individualiseerimisest. (Probleemide diapsoon on väga lai, hõlmates põhimõtteliselt erinevaid valdkondi: probleemid mis tulenevad puudest, psüühilisest eripärasest, koolistressist ja paanikahäiretest, kuni eesti keelt mitte valdavate ja tihti koole vahetavate diplomaatide lasteni.)

Hädasolijate abistamine on üks põhimõtetest, mis on sidunud VHK kogukonda. Selle tõttu on ka mõistetav, et abitaotlejaid on püütud aidata, kui see vähegi võimalik on. On selge, et probleemlaste arvu kasv komplitseerib VHK olukorda ja õpetajate tööd ning esitab üha kõrgemaid nõudeid nii pedagoogidele kui ka organisatsioonile tervikuna (k.a. vajaliku tugipersonali finantseerimine). Vastasel juhul tekib oht, et ka need õpilased, kellel probleeme pole, muutuvad ebastabiilse ja keskendumist mitte võimaldava keskkonna mõjul probleemseteks.

Kui professionaalsed õpetajad ka poleks, ei ole õppimine suures klassis siiski jõukohane kõikidele raskustesse sattunud lastele. Lahendusi sellest olukorrast välja tulemiseks on püütud leida kodanikuinitsiatiivi korras. Koostöös MTÜ-dega Miikaeli Ühendus ja Caritas Eesti loodi Sihtasutus Püha Miikaeli Kolleegeium (PMK) ja selle alla Individuaal- ja Koduõppe Põhikool ning Õpilaskodu (2004 aastal), mis võimaldab tegeleda rehabilitatsiooniga efektiivsemalt kui VHK Põhikoolis. PMK aitab raskemates olukordades, kuid ka VHK raames on õpilaskontingendi koosseis muutunud heterogeensemaks.

Iga lapse vajaduste teadvustamine ja püüd neid arvestada eeldab laste käekäigu jälgimist. Lapse arengu jälgimiseks ja suunamiseks on loodud uuringute ja nõustamise süsteem, mis toimib VHK tervisteenistuse koordineerimisel. Kuna arengu-uuringuid on läbi viidud tänaseks pea kaksikümmend aastat, siis on nende analüüsimisel kujunenud unikaalne materjal, mis on aluseks nii õpetajate täienduskoolitusele kui ka arengukeskkonna otstarbekamale kavandamisele nii VHK-s kui ka PMK-s.

Kuigi põhikoolis on erineva võimekusega ja ka mitmesuguste muude probleemidega lapsi, on võimete testide põhjal põhjust oletada, et keskmine võimekus ei ole siiski madal. Siiani on kõik õpilased VHK-s oma õpingutega toime tulnud ja põhikooli lõpetanud.

Kuuenda klassi tasemetööde analüüs näitab, et VHK õpilaste tulemused on aastatel 2002-2006 olnud vabariigi keskmisest kõrgemad (vt Lisa 7,8). VHK lõikes olid matemaatikas poiste tulemused 2002-2004 nõrgemad kui tüdrukutel. Kuid seoses matemaatika tasemegruppide sisseviimisega alates kuuendast klassist 2005. aastal muutusid õppetingimused poistele soodsamaks (jõukohasus tagab eriti poistel parema keskendumise) ja nende tulemused hakkasid edestama tüdrukute tulemusi (vt Lisa 8). Kuuenda klassi eesti keele tasemetööde edukus ei ole olnud VHK lõikes sooliselt determineeritud. Kord on paremad tulemused tüdrukutel, kord poistel. Õppemetoodika on olnud ka kogu perioodi jooksul sama (vt Lisa 8).

Põhikooli matemaatika, emakeele ja inglise keele lõpueksamite analüüs näitab, et VHK õpilased on sooritanud oma eksamid vabariigi keskmisest paremini kõikidel vaadeldud aastatel kõikides vaadeldud ainetes (vt Lisa 9-11). Viimasel kahel aastal on ka piikonnata koolide keskmisest paremini sooritatud eesti keele eksam ning viimasel kolmel aastal inglise keele eksam. Matemaatika aga on olnud edukam piirkonnata koolide keskmisest kolmel eelneval aastal, 2006 aga punkti võrra madalam. Niisiis ei saa öelda, et probleemlaste kasvuga oleks oluliselt langenud õpilaste akadeemiline edukus koolis tervikuna.

Kui analüüsida eksamitulemusi poiste ja tüdrukute lõikes, siis ilmneb, et kui vabariiklikus lõikes on matemaatika eksam poistel tehtud reeglina oluliselt kehvemini kui tüdrukutel, siis VHK lõikes on poiste ja tüdrukute tulemused üsna võrdsed (vt Lisa 10); eesti keeles on küll tüdrukute tulemused kõrgemad nii vabariigis kui ka VHK-s, kuid vabariigis on poiste ja tüdrukute vahe oluliselt suurem kui VHK-s (vt Lisa 9). Inglise keeles on vabariigi lõikes poiste tulemused olnud alati nõrgemad kui tüdrukutel, ent VHK-s on poistel rohkem kõrgemaid tulemusi kui tüdrukutel (vt lisa 11). Valikeksameid on sooritanud väiksem kontingent ja nende järgi on üldistusi teha raskem.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui Eesti põhiharidussüsteem tervikuna mõnevõrra diskrimineerib poisse, siis VHK-s on see tendents nõrgemalt väljendatud. Nagu eespool nägime, on põhjendatud ootus, et poiste akadeemilised tulemused on mõnevõrra madalamad (ka poiste võimetetestid näitavad mitmes valdkonnas tüdrukutest veidi nõrgemaid tulemusi), kuid need ei ole põhimõtteliselt nõrgemal tasemel (vt Lisa 2,3,4,5). Ka üheksa aasta eksperthinnangud näitavad: õpetajate hinnang poistele on tüdrukutega võrreldes mõnevõrra, kuid mitte oluliselt madalam. Nii poiste kui ka tüdrukute edukus on suhteliselt kõrge nii akadeemilise taseme, motivatsiooni kui ka suhtlemisoskuse osas (vt eksperthinnangute kokkuvõtteid lisades 12,13 ja 14) ning nende õpitulemusi VHK-s võib lugeda üldjoontes rahuldavaks või isegi heaks.

VHK Põhikooli õppekorraldus on taganud tänaseks enam vähem rahuldavad õppimistingimused nii poistele kui tüdrukutele. Õppega on tulnud toime ka VHK-sse integreeritud puuetega õpilased. Õppe individualiseerimine on aidanud hoida koolist välja langemast probleemõpilasi. Sellest tulenevalt peame oluliseks jätkata suundi, mis on eelnevatel perioodidel põhikooli õppekorralduseks välja töötatud.

Samal ajal on küllalt lahendamata probleeme. Üheksa aasta eksperthinnangute¹⁹ analüüs näitab, et kevadeks kasvab õpilaste väsimus. Langeb nii poiste kui ka tüdrukute õpimotivatsioon ja akadeemiline edukus ning komplitseeruvad omavahelised suhted (vt kevadiste ja sügiseste eksperthinnangute võrdlus lisades 15,16 ja 17). Kooliaasta tänane korraldus Eestis ei taga tasakaalustatud töö ja puhkerütmi vaheldumist. Pikk suvevaheaeg ei kompenseeri piisava puhkuse puudumist õppeaasta keskel.

Õppevõime säilitamiseks on õpilastel vaja talvel täiendavat puhkust, või kui see pole võimalik, siis tuleks õpe organiseerida mingil perioodil teises vormis, et õpilastel oleks võimalik taastuda.

Samuti on probleemiks päevarütm. VHK töötab üldjuhul kogupäevakoolina. Laste õpet on püütud planeerida tervikuna nii üldhariduskooli kui ka huvialakoolide tegevuse lõikes, nii et tegevused oleksid korraldatud taastumist ja puhkust võimaldavatenä ja välistaksid ülekoormusest tingitud üleväsimuse tekkimise. Uuringud näitavad, et päeva mehhaaniline jaotamine 45-minutilisteks tundideks ei taga otstarbekat õppe- ja puhke režiimi vaheldumist. Väga oluliseks väsimust genereerivaks teguriks on osutunud õppepäeva killustatus. Selle taustal võib öelda, et kuigi mõnes ainevallas võib olla tegemist ka ülekoormatud õppekavaga, on siiski tõsisemaks probleemiks Eestis mitte õppekava, vaid õppekorraldus. Oma osa on ka õppemetoodikal ja suhetel, mis valitsevad kooli kõigil regulatsioonitasanditel. Täna on paraku ressursid otstarbekama, lapsesõbralikuma ja lapse arengut soodustava keskkonna kujundamiseks VHK-s suhteliselt piiratud. Seda nii õppekorraldust reglementeeriva seadusruumi, finantsressursside kui ka pedagoogilise personali piisavuse ja ruumiliste võimaluste poolest. Kui VHK gümnaasiumi õpilastel on suhteliselt head tingimused väljas õppimiseks, siis põhikooli juures vabaõhu õppeklass puudub. Kuna õpetajate hoiak väljas õppimise suhtes on soodne, siis kasutatakse võimalusel siiski gümnaasiumi aeda.

VHK edasises tegevuses on oluliseks ülesandeks leida võimalusi õppe korraldamiseks nii, et päevakava toetaks veelgi rohkem õpilase keskendumist ja samas tagaks tema lõõgastumise ja puhkuse.

¹⁹ Eksperthinnangud viiakse läbi nii kevadel kui ka sügisel

Samuti pole VHK-s kui arengukeskkonnas kõikidel õpilastel siiski piisavalt võimalusi oma eelduste väljaarendamiseks võimeteks. (Eelis on heade muusika- ja kunstieeldustega lastel). Puudulikud on kehalist aktiivsust tagavad võimalused. Kuigi VHK liikumisprogrammis on püütud luua kontakte erinevate spordiklubidega, et suurendada VHK õpilaste kehalist aktiivsust, ei ole see tänaseks kaugeltki piisav, tagamaks laste tervist, vastupidavust, koordineerimist, kiirust jpm. Tehniliste alade, samuti loodusteadustega süvendatud tegelemise võimalused VHK-s ikka veel puuduvad.

Arengukeskkonna täiustamiseks on järgnevatel aastatel oluline pöörata tähelepanu õpilaste kehalise aktiivsuse tõstmisele ja luua võimalusi tegeleda loodusteaduste ja tehniliste distsipliinidega.

Ekspert hinnangud näitavad ka õpilaste kriisiperioode (vt lisa 18, 19). Kui üldiselt arvatakse, et õppeedukus langeb viiendas klassis seoses ainetundide süsteemile üleminekuga, siis meie uuringud näitavad, et langus toimub juba neljandas klassis. Hüpooteesiks on, et takistuseks kujuneb muude tegurite kõrval kesine funktsionaalne lugemisoskus. Kuna kehv lugemisoskus ei võimalda õpilastel piisavalt mõista neljandas klassis oluliselt mahukamaks minevaid tekste, langeb nii nende õpimotivatsioon kui ka edukus.

Seega peame üheks tegevussuunaks järgneval perioodil funktsionaalse lugemisoskuse edendamist algklassides ja uuringuid lugemisoskuse toimest õpilaste üldisele edukusele.

Ekspert hinnangud kajastavad ka murdeeakriisi. Tüdrukud, kes üldjuhul on edukamad, elavad selle kriisi üle raskemini (vt. lisa 18), ent nende edukus hakkab põhikooli lõpuks uuesti tõusma. Poiste murdeeakriisid ei ole sedavõrd sügavad (vt. lisa 19), kuid nende õpimotivatsioon on kogu aeg suhteliselt madal ja see ei jõua põhikooli lõpuks veel tõusma hakata. Nii on poisid tüdrukutega võrreldes gümnaasiumisse astudes ebavõrdsetes tingimustes. Tüdrukute ja poiste probleemid murdeea kriisis on erinevad ja eeldavad ka erinevaid lahendusi madalseisu ületamiseks.

Murdeea kriisiga seotud probleemide ületamine on üks valdkondadest, mis vajab tõsist tähelepanu ja pedagoogilisi lahendusi.

Kahjuks on antud analüüsis olnud võimalik pöörata tähelepanu eelkõige õppe ja võimetega seotud näitajatele. Koolivägivalla ja õppekeskkonna kohta laiemalt tehtud uuringuid on olnud vähe ja selle tõttu võivad tulemused olla juhuslikud. Need vähesed uuringud on seni näidanud vanemate rahulolu õppekorraldusega ja integreeritud tunniplaani ning suhteliselt soodsa ja vägivallatu keskkonna olemasolu. Kuna keskkonda on tajutud VHK põhikoolis suhteliselt inimsõbralikuna, siis pole ka uuringud selles vallas piisavalt päevakorda tõusnud.

Keskkonna teadlikuks projekteerimiseks oleks aga põhjalikum teave õppekeskkonna kohta vajalik.

VHK GÜMNAASIUM

VHK Gümnaasiumis õpib 2006/2007 õ-a 266 õpilast. Noormeeste ja neidude suhe on 108/158. (Vt Lisa 20 Õpilaste arv VHK Gümnaasiumis aastatel 2002-2006.) Gümnaasiumisse vastuvõtul püütakse igale õpilasele läheneda individuaalselt, otsides tema jaoks sobivaid lahendusi.

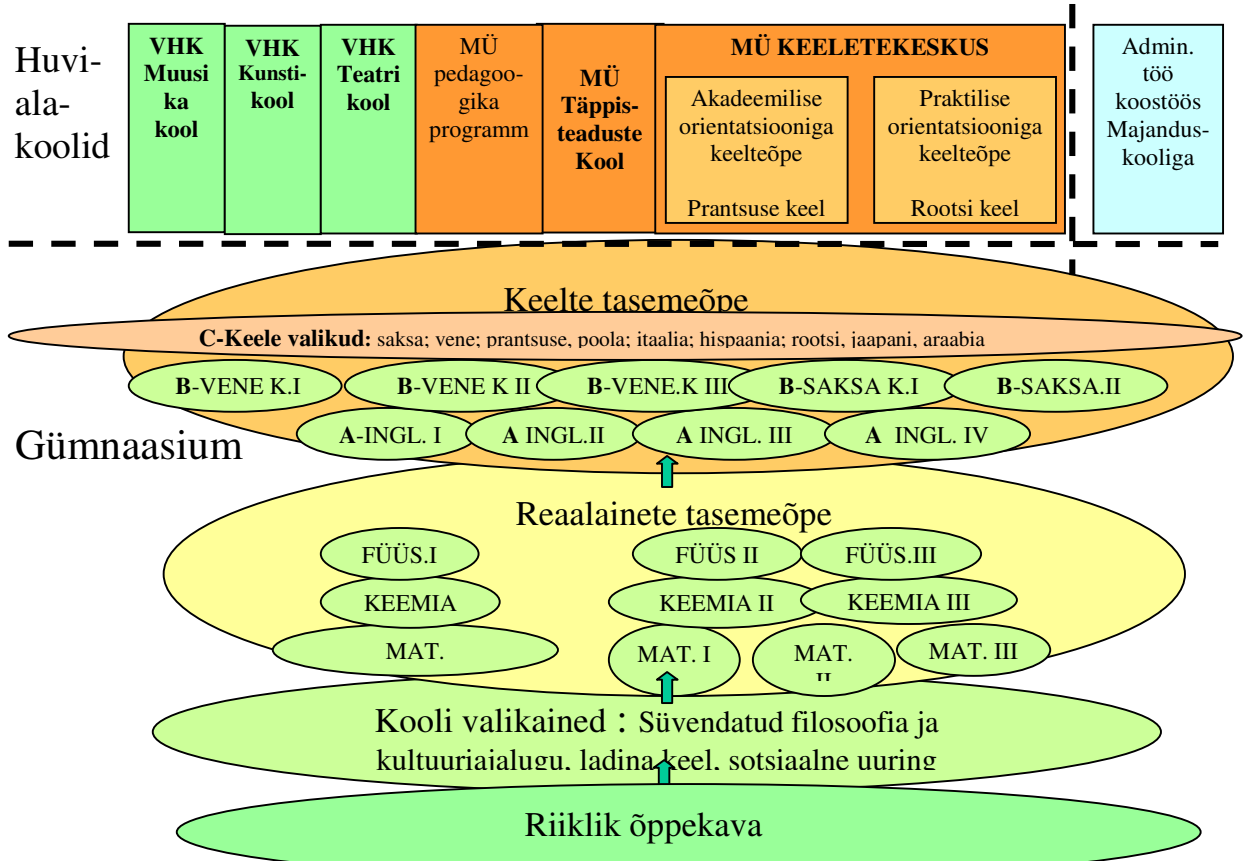
VALIKUD VHK GÜMNAASIUMIS

Põhikoolis kujunevad suures osas välja õpilaste kalduvused ja eripärad. Gümnaasiumi tasemel on noortele oluline teha valikuid. Kasvanud mahtude ja õpivaldkondade juures on õpilasel üha vähem reaalne tegeleda võrdselt kõikide valdkondadega ja samal ajal neisse süveneda.

Õpilaste erialane valikõpe on korraldatud VHK põhikirja kohaselt koostöös VHK ja MÜ huvialakoolidega. Nii saab VHK gümnaasist süvendatult omandada erialaseid teadmisi viies valdkonnas: muusikaõpe VHK Muusikakoolis, kunstiõpe VHK Kunstikoolis, teatriõpe VHK Muusikamaja Teatrikoolis, keeleõpe MÜ Keeltekeskuses kahe erineva programmi järgi ning reaalsed MTÜ Arengukeskuse Täppisteaduste Koolis (vt. joonis Gümnaasiumi õpilase õpperuum VHK-s). Siiski ei ole VHK-s süvendatud loodusteaduste ja tehnikaalaste teadmiste omandamiseks piisavaid võimalusi.

Vajadus on tekkinud ametialase ettevalmistuse järgi: paljudel noortel tuleb töötada, et finantseerida õpinguid kõrgkoolis. 2003. aastast alates on VHK gümnaasistidel võimalik Miikaeli Ühenduse pedagoogikakursustel saada ettevalmistust lapsehoidjana töötamiseks. Alates 2004. aastast on koostöös Tallinna Majanduskooliga korraldatud administratiivtöö eelkurseõpe.

GÜMNAASIUMI ÕPILASE ÕPPERUUM VHK-s

Keeleõppes, loodusteadustes ja matemaatikas, kus õpilaste võimed on väga erinevad, on õpe jaotatud tasemerühmadesse. Kõikidel gümnaasistidel on võimalik valida endale täiendav C-võõrkeele õpe (valikud: inglise, saksa, vene, poola, prantsuse, itaalia, rootsi, hispaania, jaapani ja araabia keel). Mõne keele puhul on õpe tasemerühmades (inglise, vene, prantsuse, saksa, itaalia). Koolipoolse valikuna on õppekavas filosoofia, kultuurilugu ja ladina keel ning sotsiaalsete uuringute kursus ühiskonnateaduste raames. Võimalusena kaalutakse tasemeõpet ka teistes ainetes, et erinevate võimete ja huvidega õpilastele luua homogeensemajad õpperühmad.

Gümnaasistide küpsus on erinev ja erinev on ka aeg, mida nad vajaksid gümnaasiumikursuste edukaks läbimiseks. Igal aastal on noori, kes gümnaasiumi lõpetades ei ole veel kindlad oma valikutest ning sooviksid saada aega orienteerumiseks ja enese täiendamiseks. Nii on aktualiseerunud vajadus gümnaasiumi järgseks õppeks, tagamaks noortele täiendavat küpsemisvõimalust.

GÜMNAASIUMI KOMPLEKTEERIMINE JA ÕPILASKONTINGENDI ISEÄRASUSED

Nagu meie analüüs on näidanud, peab õpilastele piisava arvu valikute ja tasemerühmade võimaldamiseks olema gümnaasiumis ühel kursusel vähemalt 90 õpilast. VHK põhikoolis õpib ühel klassitasemel ca 60 õpilast. Seega võetakse gümnaasiumisse kolmandiku võrra rohkem õpilasi kui neid lõpetab VHK põhikoolis. See annab uutele õpilastele võimaluse VHK-ga liituda.

Juurde võetakse õpilasi, kes on huvitatud VHK-s pakutavatest erialadest, kellel on eeldusi valitud valdkonnas edukaks tegutsemiseks ning kellele sobib kooli väärtussüsteem. Avatus uutele õpilastele loob terve konkurentsi õhkkonna ja aitab hoida erialast õpet arvestataval tasemel.

VHK-s järgitakse põhimõtet, et sobiva õppimisvõimaluse leidmine igale VHK põhikooli lõpetajale ei ole mitte ainult lõpetaja mure, vaid ka VHK kui oma õpilaste arengut toetava kooli kohustus. Enamus VHK põhikooli lõpetajatest soovib jätkata õpinguid VHK gümnaasiumis. Neil on võimalik astuda eelisjärjekorras oma gümnaasiumi tingimusele, et neile sobib VHK-s aktsepteeritud väärtussüsteem ja õppekorraldus. VHK õpilane konkureerib uute õpilaskandidaatidega siiski valitud erialase süvaõppe valdkonnas. Üldaineid peab ta suutma omandada vähemalt VHK-s esimeses tasemerühmas esitatavate nõuete tasemel. On aga ka neid õpilasi, kelle arengu tagamiseks ei ole VHK-s pakutavad võimalused piisavad. Eriti puudutab see õpilasi, kes on huvitatud loodusteadustest, tehnikast ja majandusest.

Osale VHK põhikooli lõpetanud õpilastest on olnud sobivaks lahenduseks ka kutsekool. On ka õpilasi, kellel puudub põhikooli lõpus veel selgelt väljendunud suundumus ja vajalik kindlus valiku tegemiseks. Nii ei ole tõenäoline, et nad kuskil mujal võiksid olla edukamad kui VHK-s. Sellisel juhul on peetud otstarbekaks lubada neil jätkata oma õpinguid VHK Gümnaasiumis, nende õpet individualiseerides. Gümnaasiumi individuaalõppes on jätkanud õpinguid ka mitmed PMK individuaal- ja koduõppe põhikooli lõpetanud õpilased. Teisalt saavutasid mõned PMK individuaal- ja koduõppe põhikooli lõpetanud õpilased kooli lõpuks kindluse, mis lubas neil jätkata õpinguid VHK gümnaasiumi süvaõppes. Et üha aktuaalsemaks muutunud individuaalõpet hallata, avati 2005. aastast alates gümnaasiumis eraldi individuaalõpperühmad.

Individuaalõpe on paljudele gümnaasiumiealistele õpilastele ainsaks konstruktiivseks lahenduseks oma koha leidmisel ühiskonnas ja vajab järgnevatel aastatel tähelepanu otstarbeka korralduse leidmiseks.

Põhikirjaliselt võib ka VHK gümnaasiumi igasse klassi vastu võtta kaks sotsiaalsete probleemide või puuetega last. Eelmises arengukavas vaadeldud perioodi kestel lõpetas gümnaasiumi üks pime õpilane ja asus edukalt edasi õppima kõrgkooli. Praegu õpib gümnaasiumis neli raske liikumispuudega õpilast. Koostööd on tehtud ka Tallinna Psühhiaatria haiglaga, et leida õppimisvõimalus noortele, kes pole mujale haridussüsteemi enam tagasiteed leidnud. 2006. aastal on VHK gümnaasiumis 17 õpilast individuaalõppeprogrammis. Erinevate võimete õpilaste koostöö loob arengukeskkonna, kus toimib vastastikune toetus.

Kuna gümnaasistid on valinud oma võimete testimiseks erinevatel aastatel erinevaid teste, siis kahjuks puudub võimalus anda süstemaatiline ülevaade nende võimekusest. Gümnaasiumi õpilaste võimekust võib siiski hinnata vähemalt keskmiseks. 2002/03 ja 2003/04 õppeaastal tehtud testide tulemused on esitatud lisades 21 ja 22.

Eesti Ekspressi toimetuse poolt koostatud 2006. aasta gümnaasiumi lõpueksamite tulemuste keskmiste kokkuvõtte põhjal aetus VHK Gümnaasium suhteliselt heale, 21. kohale. Vaadates samal ajal eksamitulemuste viie aasta dünaamikat erinevate õppeainete lõikes, on põhjust ka muretsemiseks. Rahul võib olla eksamitulemustega kolmes kõige massilisemalt valitud ainevallas: kirjand, inglise keel ja matemaatika (vt lisad 23-25). Soovida jätavad ajaloo ning loodusteaduste tulemused (vt lisad 26 – 30). Inglise keel on kõigil vaadeldud aastatel oluliselt kõrgem vabariigi keskmisest ja valdavalt ka piirkonnata koolide keskmisest (vt Lisa 25). Kuna pea kõik õpilased on valinud inglise keele eksami, ei kujune see hea tulemus vaid üksikute tublide õpilaste põhjal, vaid iseloomustab üldist taset. VHK põhikooli õpilaste inglise keele õpe MTÜ Miikaeli Ühenduse korraldusel on osutunud väga resultatiivseks. Seega oleks tulemus veelgi parem, kui gümnaasiumisse ei lisanduks nii palju õpilasi teistest koolidest. Õnneks ei häiri see asjaolu ei õpetajaid ega lapsevanemaid, et peaksime oma humanistlikku orientatsiooni muutma.

Head on tulemused ka vene keeles (Lisa 32), kuid seda eksamit ei ole sooritatud massiliselt ja seega iseloomustavad tulemused pigem üksikuid, vene- või kakskeelsest perekonnast pärit õpilasi kui kooli taset. Suhteliselt head on olnud kirjanditele antud hinnangud. Kirjandi tulemused on kõigil vaadeldud aastatel oluliselt kõrgemad vabariigi keskmisest. 2003. aastal oli tulemus parem ka piirkonnata koolide keskmisest, teistel aastatel nõrgem, kuid mitte oluliselt (vt Lisa 23).

Rahule võib jääda ka õpilaste saavutustega matemaatikas. Tulemused on igal aastal olnud oluliselt paremad vabariigi keskmisest ja enamasti ka piirkonnata koolide keskmisest v.a. 2004. aastal (vt Lisa 24). Siiani ei saa rahule jääda ajalooeksamite tulemustega. 2004. aastal langesid need eriti madalale (tõsi, olid küll veidi paremad vabariigi keskmisest, kuid oluliselt kehvemad piirkonnata koolidest). Järgmisel kahel aastal on tulemused küll absoluutarvudes paranenud, kuid samal ajal on 2006. aastal tulemus madalam vabariigi keskmisest ja oluliselt madalam piirkonnata koolide keskmisest (vt ajalugu: Lisa 30; ühiskonnaõpetus: Lisa 31). Kuna tulemused teistes valdkondades on head, siis vajab ajalooeksami madal tulemus mõjutajate analüüsi ning täiendavat tähelepanu. Tõsi, ajalooeksami on valinud reeglina ka need õpilased, kes nõrgemate võimete ja tulemuste tõttu pole osanud muud valida. Oluliselt paremad, kuigi mitte head, on tulemused ühiskonnaõpetuses. Eksamitulemuste põhjal vajavad täiendavat tähelepanu ka loodusteadused ja geograafia (Vt bioloogia Lisa 26; keemia Lisa 27; füüsika, Lisa 28 ; geograafia Lisa 29).

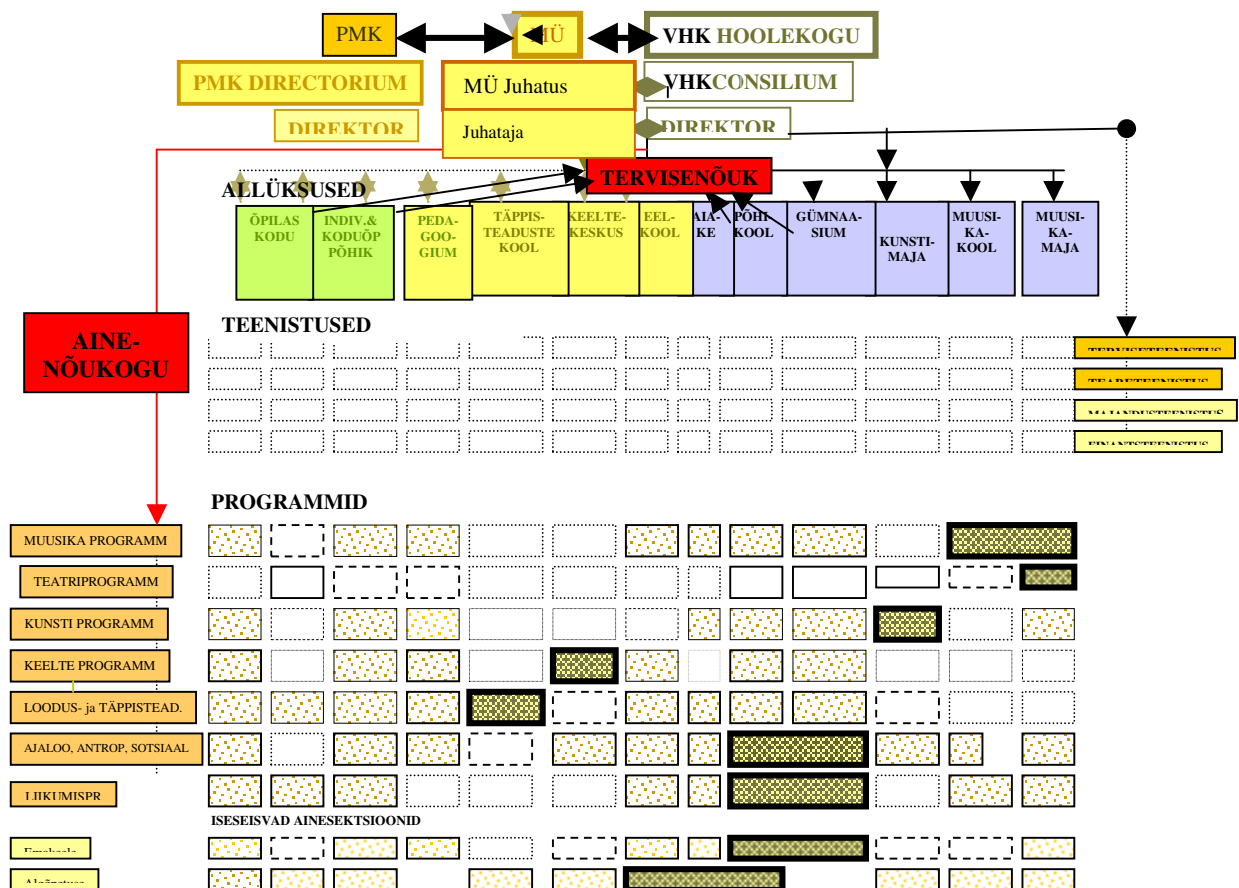
Kui analüüsida eraldi poiste ja tüdrukute tulemusi, siis ilmneb, et poisid kujunevad gümnaasiumis konkurentsivõimelisteks. 2003. aastal oli lõpuklassis poisse üldse vähe (19 poissi ja 34 tüdrukut) ja nende tulemused olid igas vallas nõrgemad kui tüdrukutel. Sellest hoolimata jätkasid kõik poisid õpinguid kõrgkoolides. 2004. aastal aga ületasid poisid eksamitulemustelt tüdrukuid inglise keeles, keemias ja geograafias, 2005. aastal inglise keeles ja bioloogias; 2006. aastal inglise keeles, keemias, kirjandis, matemaatikas, vene keeles, bioloogias ja geograafias.

VHK STRUKTUUR JA SELLE VASTAVUS MEIE EESMÄRKIDELE

VHK pedagoogilises kontseptsioonis on eesmärgiks seatud laste arengukeskkond. See on üles ehitatud ühelt poolt VHK kui munitsipaalse kultuuri- ja hariduskeskusena, teiselt poolt kodanikeinitsiatiivil loodud tegelustena (MTÜ Miikaeli Ühendus, Sihtasutus Püha Miikaeli Kolleegeium). Erinevate omanike initsiatiiv on inimeste ja koostöölepingu kaudu integreeritud ühtseks pedagoogiliseks ja organisatsiooniliseks ruumiks, kus toimib üks finants- ja personalipoliitika, kehtib üks tegevusloogika ja vastastikku kooskõlastatud maatriksjuhtimissüsteem.

Erinevate üksuste tegevus on integreeritud ühtseks arengukeskkonnaks programmide ja teenistuste kaudu. Finants- ja majandusteenistus tagavad materiaalsete ressursside tervikliku haldamise ja otstarbeka kasutuse. Teabeteenistus loob ühtse teaberuumi ja tagab organisatsiooni juhtimiseks vajaliku informeerituse (andmebaasid ja infovood). Terviseteenistus tagab laste arengu jälgimise ja teeb ettepanekud individuaalsete õppekavade koostamiseks.

VHK organisatsiooniline skeem

Võrreldes aastaga 2001 on Vanalinna Hariduskolleegeiumile ja Miikaeli Ühendusele lisandunud Püha Miikaeli Kolleegeium oma individuaal- ja koduõppekooliga ning õpilaskoduga. Organisatsioonilist struktuuri on täiendatud ja korrastatud ka programmide ja tugisüsteemide osas.

Seoses organisatsiooni laienemisega aktualiseerus vajadus juhtimise ümber korraldamiseks. Kaaluda tuli alluvussuhete ümberkorraldamise (juhtimine saab olla efektiivne, kui ühe inimese vahetus alluvuses ei ole rohkem kui viis +/- 2 inimest) ja otsustuskontsentrite muutmise vahel. Kuna kujundatud organisatsiooni juhtimine on kollegiaalne, siis otsustati ümber jaotada otsustamise kontsentrid. Kui varem kuulus kõikide sisuliste otsuste tegemine *Consiliumi* kompetentsi, siis uues

struktuuris jäid *Consiliumi* kompetentsi organisatsiooni strateegilised ja põhimõttelised operatiivjuhtimise küsimused. Ainenõukogu ülesandeks jäi strateegia väljatöötamine erinevate tegevusvaldkondade tasakaalustatud edenemise garanteerimiseks laste arengukeskkonnas. Tervisenõukogu ülesandeks aga laste arengukavade väljatöötamine ja korrigeerimine ning tugisüsteemide rajamine.

ÕPPEVALDKONDADE POTENTSIAAL VHK-s KUI ARENGUKESKKONNAS

Huvialase tegevuse organisatsioonilistest vormidest on osutunud üha enam oluliseks programmiline tegevus huvialakoolide vormis. Eesmärgistatud tegevus ei anna mitte ainult häid tulemusi valitud valdkonnas, vaid aitab kasvatada ka sihikindlat, ennast pingutavat ja endaga toimetulevat noort inimest. Tulemusrikka töövormina on näidanud ennast ka meistritöökodade meister-õpipoiss süsteem. Ringiline ja klubiline tegevus aktualiseeruvad noortele täiendava tegevusena põhiviviala kõrgvalt. Tihti jätkatakse studios või klubilises vormis tegevust ka siis, kui programmilises õppes on huvialal juba saavutatud hea tase ning edasine elukutsevalik eeldab põhjalikumat tegelust muus valdkonnas. Ringid on olulised ka väikelastele ning neile lastele ja noortele, kes alles otsivad endale sobivat tegevusvaldkonda.

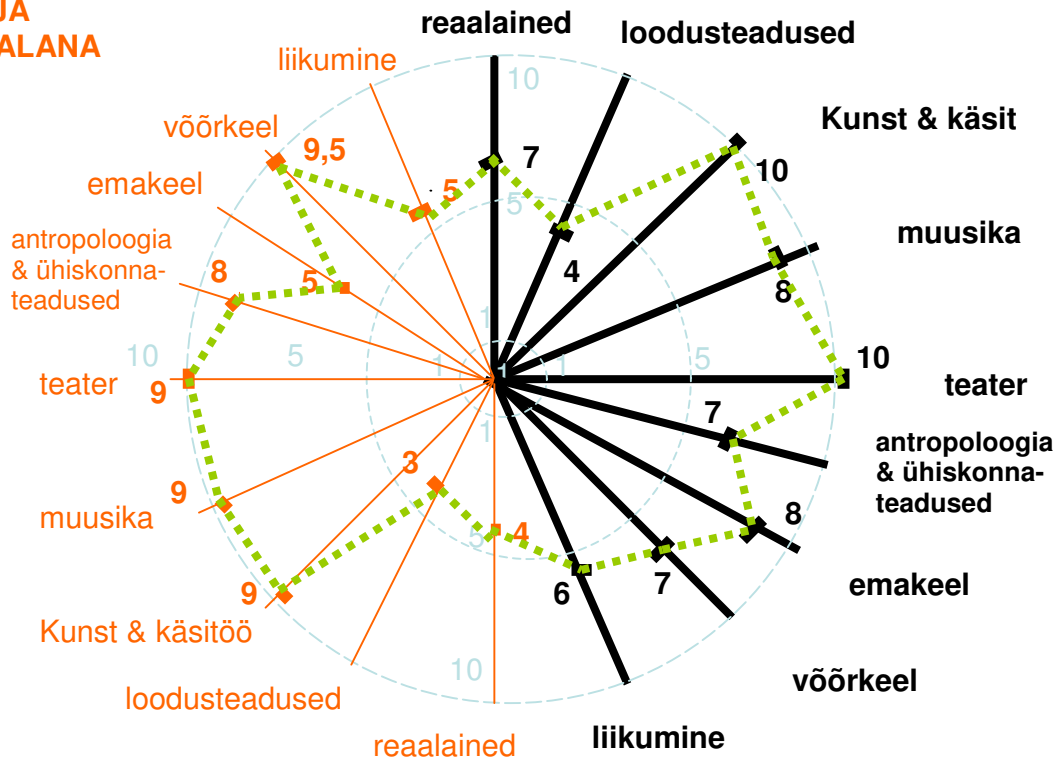
Probleemiks kujunevad passiivsed, huvialata või seda tihti vahetavad õpilased. Meie tähelepanekud näitavad, et just nemad on eriliselt ohustatud murdeea kriisist. Üheks põhjuseks, miks kõik õpilased pole võimetekohase huvialategevusega hõivatud, on neile sobiva rakenduse puudumine VHK-s või koostööpartnerite juures.

Eeldused ja võimed kombineeruvad väga erinevalt. Lapse areng on tagatud, kui ta leiab enda jaoks sobiva rakenduse. Nii on arengu tagamise üheks eelduseks haridusasutuse potentsiaal tagada kõikide laste võimetekohane hõivatus. Ühtlasi täiendavad erinevate võimetega õpilased üksteist ja kujunevad nii üksteisele arenguteguriks. Nii on multistruktuursel hariduskeskusel kindlad eelised lapse arengu tagamisel võrreldes monostruktuuriga.

2006/ 2007 õppeaasta alguses hindasid VHK *Consiliumi* liikmed VHK struktuuri võimet luua tingimusi õpilaste eelduste väljakujunemiseks võimeteks (vt Joonis lk 41). Analüüsi ühelt poolt, millisel tasemel on iga ainevaldkonna õpe esindatud VHK põhikoolis ja gümnaasiumis, ning teiselt poolt, milline on VHK potentsiaal tagada õpilastele võimalus tegeleda huvipakkuva valdkonnaga huvialategevuse raames.

SÜVENDATUD ÕPE ERI- JA HUVIALANA

ÕPE ÜLDHARIDUSE RAAMES

Joonis: VHK potentsiaal erinevates õppevaldkondades laste arengu tagamisel.

Iga õppe (tegevus) valdkond on skeemil kujutatud ühe teljena; kusjuures telje ühel pool on skaala VHK potentsiaali hindamiseks mingis valdkonnas üldhariduse raames, teisel pool süvendatud huvioppena. Hinnati skaalal 0-10 (0- praktiliselt puudub; 10- on ideaalilähedane)

Muusikaharidus üldharidusena ja huvialakoolide raames

Nagu skeemilt näha, hinnati väga heaks VHK potentsiaali muusikas nii üldhariduse perspektiivis kui erialase ja süvaõppena. Muusikat on võimalik süvendatult õppida muusikakooli tavaprogrammi raames ja selle jätkuna gümnaasiumi süvaõppes. Ka väiksema koormusega pilliõpe muusikastuudiotest võimaldab omandada pillimängu heal tasemel. Koolimuusika, mis on korraldatud väiksemates gruppides kui tavaks, võimaldab praktilist musitseerimist pillidel ja süveneda ka muusikateooriasse. Koolimuusika tunnis kasutatakse Orffi meetodikat, s.t. musitseeritakse erinevatel kõla- ja rütmipillidel. Muusikaharidusega VHK-s kaasnevad ka rohked kontserdid ja muud muusikalised sündmused. Elav muusikaelu omakorda kujuneb oluliseks arengukeskkonna teguriks.

Muusikakooli õpilased esinevad edukalt konkurssidel ja festivalidel. Muusikakooli endistest õpilastest 21 jätkavad õpinguid muusikaga seotud erialadel, neist 9 õpilast on jätkanud oma õpinguid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, 4 Tartu Ülikooli Viljandi Kultuurikolledžis. VHK muusikaõpe on taganud varase muusika viljelemise Tallinnas kui keskaegses linnas ning on seega olnud oluliseks teguriks, säilitamaks vanalinna sobivat kultuurikeskkonda. VHK Muusikakoolis on ainsa muusikakoolina võimalik õppida erialapillina klavessiini, keelpilliorkestrid ja plokkflöödiansamblid, samuti koorid, on keskendunud varajase muusika repertuaari ettekandmisele.

VHK Muusikakoolis õpib klaveri erialal väga heade tulemustega 2 pimedat last, 2006 aastal kooli lõpetanud pime flöödiõpilane jätkab muusikaõpinguid Tartu Ülikooli Viljandi Kultuurikolledžis.

Kahjuks on muusikaõpet hakanud pidurdama ruumipuudus ja vahendite nappus pillide muretsemisel.

VHK Muusikakooli käsutuses on praegu 11 klassi muusikakooli hoones Aia 13, 1 klass Uus tn 32 majas ning 1 klass põhikooli hoones Pühavaimu 8 (kandle- ja vanamuusika stuudio). Pilliõpet muusikakoolis ja Vanalinna Muusikamaja pillistuudios võimaldatakse 288 õpilasele (576 nädalatundi erialas), seega klassiruumi kohta üle 44 tunni, see teeb 9 tundi päevas. Kuigi VHK raames saavutatakse integreeritud tunniplaaniga oluliselt otstarbekam aja- ja ruumikasutus kui eraldi üldharidus- ja huvialakoolides ning maksimaalselt kasutatakse kõiki võimalikke rumme VHK hoonetes²⁰, takistab ruumipuudus normaalset tööd. ei saa klasside kasutus hommikupoole olla sama intensiivne kui pärast kooli, siis on ebareaalne mahutada muusikakooli ruumidesse kõiki pillitunde.

Eelmises arengukavas Muusikakooliks ette nähtud ruumid Pühavaimu 8 on välja ehitamata, kuna kohtuvaidlus tulundusühendusega GALS ei võimaldanud neis remonti teha. Täna on ruumid VHK-le üle antud, seega tuleks järgneval perioodil leida võimalus nende väljaehitamiseks ja töökorda seadmiseks vastavalt olemasolevale projektile.

Muusikakooli praegused ruumid on hoones Aia 13, mis kolimise järel koos seda ümbritseva kinnise aiaga peaks minema VHK „Aiakesele”. Nende olukord on ebasanitaarne, lisaks on ekspertiis korduvalt tõdenud nende konstruktiivselt halba olukorda ja varisemisohklikkust. Kui osutub võimalikuks remontida Aia 13 lasteaia jaoks, siis tuleks ka Aiakese praegused ruumid Vene 21 võtta kasutusele muusikakooli ruumiprobleemi levendamiseks.

VHK Muusikakool on üks Eesti nooremaid muusikakoole, loodud riigi iseseisvuse taastamise ajajärgul. Eesti muusikakoolide pillipark on hangitud riiklikest vahenditest 80-ndatel aastatel, iseseisvuse taastamise järel (koolide üleminekul kohalike omavalitsuste haldusalasse) ei ole osutunud võimalikuks investeringud kallimatesse muusikainstrumentidesse (näit. klaverid). VHK Muusikakooli loomine on toimunud just sel ajajärgul, kus eranditult kõik kooli kasutuses olevad klaverid on ostetud kasutatuna, enamasti Eesti Muusikaakadeemia poolt mahakantud pillid. Pearahapõhine finantseerimine tagab sisulise õpetuse kvaliteetse läbiviimise, investeringud muusikainstrumentidesse vajavad lisafinantseerimist.

Teater üldharidusena ja huvialakoolide raames

Väga hea hinnangu andsid *Consiliumi* liikmed kui eksperdid gümnaasiumi noorte teatrilasele süvaõppele VHK Teatrikoolis. Õpilaste areng on olnud silmapaistev. Lõpuetenduste professionaalset taset on korduvalt esile tõstetud ajakirjanduses. Samuti on VHK teatriõpilased pälvinud preemiaid kooliteatrite festivalidel. VHK teatrikooli 52 lõpetajast 11 on jätkanud õpinguid EMTA lavakunstikateedris. Ometi pole see lahenduseks edasistes arengutes. **Kuna tegemist on omanäolise koolkonnaga, mis vajaks realiseerumiseks ka järgmise taseme õpet, siis tuleks selles osas töötada välja kontseptuaalsed lahendused.**

Teatriõppe säilitamise praeguselgi tasemel seab küsimärgi alla terav ruumipuudus. Praegu kasutatakse tundide läbiviimiseks Vanalinna Muusikamaja, Gümnaasiumi ja Põhikooli ruume, proovideks ja etendusteks Theatrumi ruume. Õppetegevus ja etenduste väljatoomine Theatrumi ruumides segab THEATRUMi kui professionaalse teatri tööd, keda ennastki olemasolevad ruumid ei rahulda. VHK gümnaasiumihoone remondiga seoses on kavandatud harjutussaali väljaehitamine, see võimaldab küll parandada õppe korraldust, kuid ei lahenda etenduste korraldamise probleemi.

VHK Teatrikool juhib ka teatriõpet põhikoolis. Kaheksandate klasside õpilased läbivad kõnekursuse. Kolmas ja üheksas klass valmistavad professionaalide juhendamisel ette jõuluetenduse vastava kooliastme peoks. Kogu VHK pere teatrilane initsiatiiv leiab rakendumist kevadisel teatريفestivalil, millest osavõtt on igal vanuseastmel massiline. Dramatiseeringud ja lavastused rühmatöö vormina läbivad erinevaid aineid. Ruumipuudus on siiani takistanud teatriringi loomist, kuid õpilaste huvi teatrilase koolivälise tegevuse vastu on suur. Käesoleval õppeaastal on huviringina lisandunud filmi suund, mille edasiarendamiseks seni selget kontseptuaalset nägemust pole.

²⁰ Umbes 100 pillitundi nädalas viiakse läbi teistes VHK õppehoonetes, lisaks pillitundidele veel orkestri, kooride, ansamblite ja muusikateooria tunnid. Vanalinna Muusikamajas toimub enamasti koori-, orkestri ja hääleseade tundidest ning iganädalased õpilaskontserdid.

Kunst ja käsitöö üldharidusena ja huvialakoolide raames

Kunsti- ja käsitööõpe on korraldatud ekspertide arvates pea ideaalilähedaselt nii VHK põhikoolis, gümnaasiumis kui ka süvaõppena VHK Kunstimaja Kunstikoolis ja huvitegelustena Kunstimaja ateljeedes ja töökodades. Kunstitunde on VHK pedagoogilises kontseptsioonis käsitletud üldhariduse kontseptuaalse osana nii õppe kui ka lõõgastuse ja isiksuse tasakaalustamise seisukohast. MTÜ Miikaeli Ühenduse toel on kunstitunnid põhikoolis korraldatud oma ala meistrite juhendamisel väikestes rühmades, selleks spetsiaalselt välja ehitatud ateljeedes ja töökodades. See võimaldab lastele taastumise kunstilise läbielamise teel.

Meister-sell-õpipoiis seoste loomisel on osutunud tulemusrikkaks koostöö MTÜ Mihkli Gildiga. Oluline on tagada selle koostöö jätkumine ka järgneval arenguperioodil. Kunstikool on saavutanud hea taseme ning osaleb pidevalt nii rahvusvahelistes projektides kui ka vabariiklikel näitustel ja konkurssidel. VHK Kunstimaja ja Kunstikooli õpilaste ja lõpetajate töid eksponeeritakse iseseisvate näitustena professionaalsetes kunstigaleriides. VHK lõpetajatest õpib kunstikõrgkoolides 26 õpilast (Kunstiakadeemias, Tartu Kõrgemas Kunstikoolis, Tartu Ülikooli maaliosakonnas).

Kui muusika- ja teatriõppes on ruumiprobleem seadnud edasise arengu võimalikkuse kahtluse alla, siis Kunstimajas on töökojad ja ateljeed oluliseks õppe kvaliteedi tagajaks. **Seoses Vene 13/15/Pühavaimu 8 ja Vene 22 õppehoonete remondiga peaks järgneval arenguperioodil lisanduma veel üks ateljee ja üks meistritöökoda. See võimaldaks korraldada kogu õppe heades tingimustes professionaalset tegevust toetavas keskkonnas.** Seni on tulnud kasutada tundide läbiviimiseks ka tavaklassiruumi.

Emakeel üldharidusena ja huvialakoolide raames

Kuigi emakeelt ei ole pea kusagil käsitletud eraldi süvendatud tegevusvaldkonnana, on see meie tänases kultuurisituatsioonis aktuaalne. Kuigi VHK õpilaste tasemetööd ja eksamitulemused on suhteliselt head, täheldavad õpetajad üha suurenevat sõnavara piiratust ja keele vaesumist. Probleemiks on ka lugemisoskus. Kahaneb laste suuline eneseväljendusvõime. Selle fenomeni hõlmamiseks oleks vaja uuringuid, kuivõrd emakeel ja lugemisoskus on aluseks seoste loomisel nii kultuuripärandi kui ka iseendaga.

Algklassides hakatakse suuremat tähelepanu pöörama funktsionaalse lugemisoskuse süvendamisele. Samuti tuleks koolis keskenduda suulisele vastamisele ja konspekterimisele, vähem kasutada töölehti ja lünkteste. Edaspidi tuleb otsida uusi emakeele aktualiseerimise võimalusi koolivälisel ajal. Täna on see tegevus pigem juhuslikku laadi: mõned klassid annavad välja oma ajalehte, õpilased teevad kaastööd VHK nädalalehele „Teataja”, osaletakse VHK omaloomingukonkursil ja väljaspool kooli toimuvatel loominguulistel konkurssidel. Süsteemsemalt on Vanalinna Muusikamajas lastel võimalus osaledes folkloori- ja muinasjutu vestmise ringides ning tavapärasest süvenenumalt tutvuda rahvaluule- ja juttudega. Ometi on siin kindlasti kasutamata võimalusi.

Võõrkeel üldharidusena ja huvialakoolide raames

Võõrkeelte õpe on heal tasemel nii üldhariduse osas kui süvaõppesuunana, mis toimub koostöös MTÜ Miikaeli Ühendus Keeltekeskusega. Kui inglise keele õpe oli soovitava tasemele jõudnud juba eelmise arenguetapi alguseks, siis sellel perioodil sai hoo sisse C-keele õpe. Täna saavad õpilased valida C-keele 8-9 keele hulgast ja vajadusel on võimalik seda korraldada ka tasemerühmades. **Põhikoolis hinnati siiski jätkuvat tähelepanu nõudvaks vene keele õpet**, kus laste edenemine ei vasta ootustele. Samal ajal on vene keele aineseksiooni töö oma kooli õppekava väljatöötamiseks ja katsetamiseks andnud esimesi häid tulemusi ja vajab jätkamist ka järgmisel perioodil. **Keeleõppe puhul vajab iga laps individuaalset lähenemist ja julgemini tuleks siin kasutada õppe diferentseerimist. Samuti on oluliseks osutunud keeleõppe tugisüsteemid, et teha kergemaks uute õpilaste ületulekut ja kohanemist meie koolis.** Endiselt tuleb tähelepanu keskmes hoida keeleõpetajate kaadri komplekteerimist, keeleõpetajate puudujääk vabariigis

aktualiseerib selle probleemi ka VHK-s igal sügisel uuesti. Rõõmustav on VHK vilistlaste liitumine VHK-ga keeleõpetajatena. **Keeleõppeks rahuldavate materiaalse te tingimuste loomine on kavandatud, nii ruumide kui ka õppematerjalide osas, Miikaeli Ühenduse toel.**

Reaalained üldharidusena ja huvialakoolide raames

Matemaatika oli varem probleemiks nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis. Puudu oli õpetajatest ja õpilaste tulemused polnud rahuldavad. Olukorda muutis tasemerühmadele üleminek esialgu gümnaasiumis ja kaks aastat tagasi ka põhikoolis (alates viiendast klassist) ja nii õpilased kui ka vanemad on tänaseks matemaatika õppega rahul. Samuti on paranenud õpilaste tulemused. Uueks probleemiks gümnaasiumi reaalharu ülesehitamisel on kerkinud asjaolu, et väga paljud reaalainetes tugevad õpilased on valinud õpingute jätkamiseks hoopis mõne humanitaarse valdkonna. Kuna nad reaalaineid saavad õppida tasemerühmades, siis on neil praegu tagatud siiski areng ka neis ainetes. Tasemeõppele üleminek on ilmselt töördõmu toonud ka õpetajatele. Kaadri leidmine on küll endiselt raske, kuid mitte võimatu. Huvialakoolidest on Miikaeli Ühenduse Täppisteaduste Kool VHK pedagoogilises ruumis noorim. **Tänaseks on reaalainete süvaõpe täppisteaduste kooli raames küll korrastunud, kuid ilmselt vajab kursuste koosseis veel analüüsi ja täiendamist.**

Antropoloogia ja ühiskonnateadused üldharidusena ja huvialakoolide raames

See on programm, kus rõhuasetus ei ole üksnes programmi raames õpetatavatel ainevaldkondadel, vaid mis läbib maailmavaatelist baasi kujundades kogu õppesüsteemi VHK-s tervikuna. Rõhuasetus kultuuriloole ja ladina keelele annab õpilastele võimaluse süveneda eelmiste põlvkondade pärandisse ja olla nii kultuurisillaks oma põlvkonnale. Sellest annab tunnistust ka õpilaste aktiivne osalemine UNESCO projektides. **Samal ajal on õpilaste tulemused ajaloo riigieksamil tagasihoidlikud. Selle põhjuseid on vaja analüüsida ja jätkata otsinguid õppe resultatiivsemaks korralduseks.**

Suurt tähelepanu on pööratud inimest ja ühiskonda käsitlevate ainete omavahelistele seostele ja väärtussüsteemi ülesehitamisele, millele noor inimene elus saaks toetuda. Õpilaste ühiskonna-uuringute kursus on osutunud väga viljakaks - on valminud rida silmapaistvaid töid, mis annavad tunnistust iseseisvast mõtlemisest.

Tänaseks on regulaarselt tööle hakanud ka kristliku kasvatuse ainesektsioon. Tähelepanu pööramine vooruste edendamisele iseloomu kujundamisel on oluliseks toeks, kaitsmaks lapsi sotsiaalse entroopia eest. Heaks traditsiooniks on saanud kirikukalendri aasta järgimine koolielu planeerimisel.

Viimasest perekondade maailmavaatelse positsiooni uuringust, kus selgitati välja nende ootusi usuõpetusele ja kooli kasvatussüsteemile, on möödunud viis aastat. **Vanemate ootustele vastava kasvatussüsteemi planeerimine eeldab uut väärtusuuringut käesoleval arenguetapil.**

Loodusteadused üldharidusena ja huvialakoolide raames

Loodusteadused ja liikumisprogramm on kõige nõrgema baasiga tegevusvaldkonnad VHK-s kui laste arengukeskkonnas. Kuna tegemist on vanalinnas asuva kooliga, siis iseenesest pakub see keskkond vähe võimalusi kontaktideks elusloodusega. Kui lapsed elavad ka linnas kortermajades ja neil pole regulaarset kontakti maaeluga, siis kujuneb see puudujäägiks nende hariduses. VHK gümnaasiumil ei ole tänaseni keemia ega füüsika kabinetti. VHK põhikool sai küll Vene 13 remondi käigus loodusteaduste kabineti ja leiti ka võimalus selle sisustamiseks koostöös Rotary International fondiga ja Rotary klubidega, kuid ruumipuuduse tõttu on sinna tulnud planeerida nii palju teisi tunde, et kabineti kasutegur on suhteliselt madal. Mõningaid võimalusi loodus-kontaktideks annab gümnaasiumi unikaalne vanalinnaaed, hea koostöö Kullo loodusharidus-keskusega ning õppekäigud linnast välja.

Kokkuvõttes seavad tingimused siiski õpetajad olukorda, kus isegi üldhariduskooli loodusõpetuse programmi on tulemusrikkalt raske läbi viia, süvendatud õppeks aga puuduvad igasugused võimalused. Siiski on loodusteaduste programm korraldanud õppe koostöös loomaaiaga. Korraldatakse sagedasi väljasõite ja leitakse võimalusi tegelda mitmesuguste projektidega. Seoses gümnaasiumihoone remondiga on kavandatud välja ehitada gümnaasiumi loodusteaduste kabinet.

Edasises tegevuses on oluline tagada loodusteaduste kabinetide kasutamine ainult sihtotstarbeliselt. Ilmselt on võimalik ka kooliaeda paremini kasutada katseaiana. Probleemiks on õpilaste formaalsete teadmiste seondamine elulise kogemusega. Kui see ei õnnestu, on omandatud teoreetilised teadmised nende maailmapildi ja tegeliku käitumise seisukohast väikese kasuteguriga. **Eesmärgiks on kriitiliselt analüüsida õppekava, et vähendada teoreetilise materjali mahtu ning edendada selle asemel tegelikke kontakte loodusega. Oluline on leida ressursse ja käivitada noorte loodusesõprade tegevus VHK huvialase tegevuse raames.**

Liikumine üldharidusena ja huvialakoolide raames

Äärmiselt keeruline on võimaldada vanalinna tingimustes piisavat, tervist tagavat kehalist aktiivsust. Koolil puudub võimla, kus oleks võimalik mängida pallimänge. On olemas küll väike võimla gümnaasiumi maja juures, mida saab kasutada algklasside tundideks, ja peegelsaal põhikoolis balleti jm tantsulise liikumise tundideks. Vanalinna sobiv ja ka tulemusrikas on olnud tütarlaste balletiprogramm, samuti nagu alternatiivse tantsulise liikumise võimaldamine gümnaasistidele. Liikumisaktiivsuse tagamiseks renditakse Reval Spordi võimlat põhikooli ja gümnaasiumi kehalise kasvatus tundideks ning ujumiseks Kalev SPA ujulat. Kuna see nõuab täiendavaid vahendeid, on need võimalused piiratud. Arvestades meie paiknemist vanalinnas, puuduvad koolil võimalused võimla rajamiseks tulevikus.

Et õpilasi suunata spordiga tegelema, jälgitakse arenguuringute käigus nende kehalist aktiivsust ja otsitakse neile võimalusi rakendada erinevates spordiklubides. Kuigi VHK-s endas on liikumiseks sama halvad võimalused kui tehnika ja loodusteadustega tegelemiseks, siis olukord õpilase jaoks on spordi osas siiski mõnevõrra parem, kuna ümberringi on suhteliselt tihe spordiklubide võrk. **Gümnaasiumi remondi käigus on plaanis ehitada välja riietusruumid gümnaasiumi väikesele võimlale ja rajada väike jõusaal. See annaks õpilastele võimaluse iseseisvaks kehaliseks aktiivsuseks klubilises vormis.**

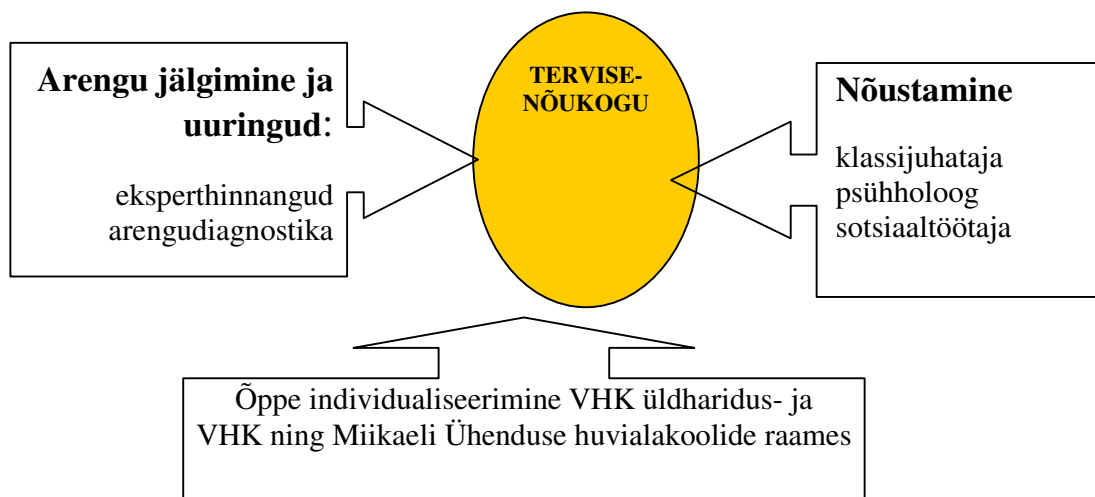
Suur on eriti poiste vähese liikumisvõimaluse probleem põhikoolis. Vene 13/15 õppehoones on nii klassid kui ka koridorid väga kitsad. Katsetatud on liikuvat tunniplaani. Kui vahetunnid on nihkes, on koridorides korruga vähem õpilasi ja liikumiseks rohkem ruumi. Püütud on sisse viia pikka vahetundi päeva keskel, et õpilased saaksid olla õues. See eeldab aga kooliõue korrastamist ja selle autodest vabana hoidmist, mis tähendab, et õpetajatel ei ole võimalust tulla tööle autoga. See omakorda on kujunenud tõsiseks probleemiks ja ka täiendavaks raskuseks personali leidmisel.

Rahuldavat lahendust pole siiani leitud puuetega ja tervisehälvetega õpilaste liikumisaktiivsuse tagamiseks.

TUGISÜSTEEMID VHK-s

Õppe individualiseerimine ja laste arengukavade koostamine toetub lapse arengu uuringutele. Arengu suunamiseks peavad olema lastel võimalused rakendumiseks vastavalt nende eeldustele, ning abi saamiseks, kui tekivad probleemid. Ettepanekud õpilase arengu suunamiseks ja õppe korraldamiseks töötatakse välja tervisenõukogus. Eelnevalt käsitlesime võimalusi, mis VHK ja MÜ koostöös on loodud, et õpilaste eeldused kujuneksid võimeteks. Allpool käsitleme tugisüsteeme, mis on õnnestunud käivitada, et aidata õpilastel üle saada nende ette kerkinud probleemidest.

Õppe individualiseerimine ja tugisüsteemid VHK-s

Vanalinna Hariduskolleegeium

VHK Põhikooli rahunemisklass	Parandusõpe	Logopeed	Päevakeskus	Individaalõpe gümnaasiumis	Järeleaitamisüsteem
------------------------------	-------------	----------	-------------	----------------------------	---------------------

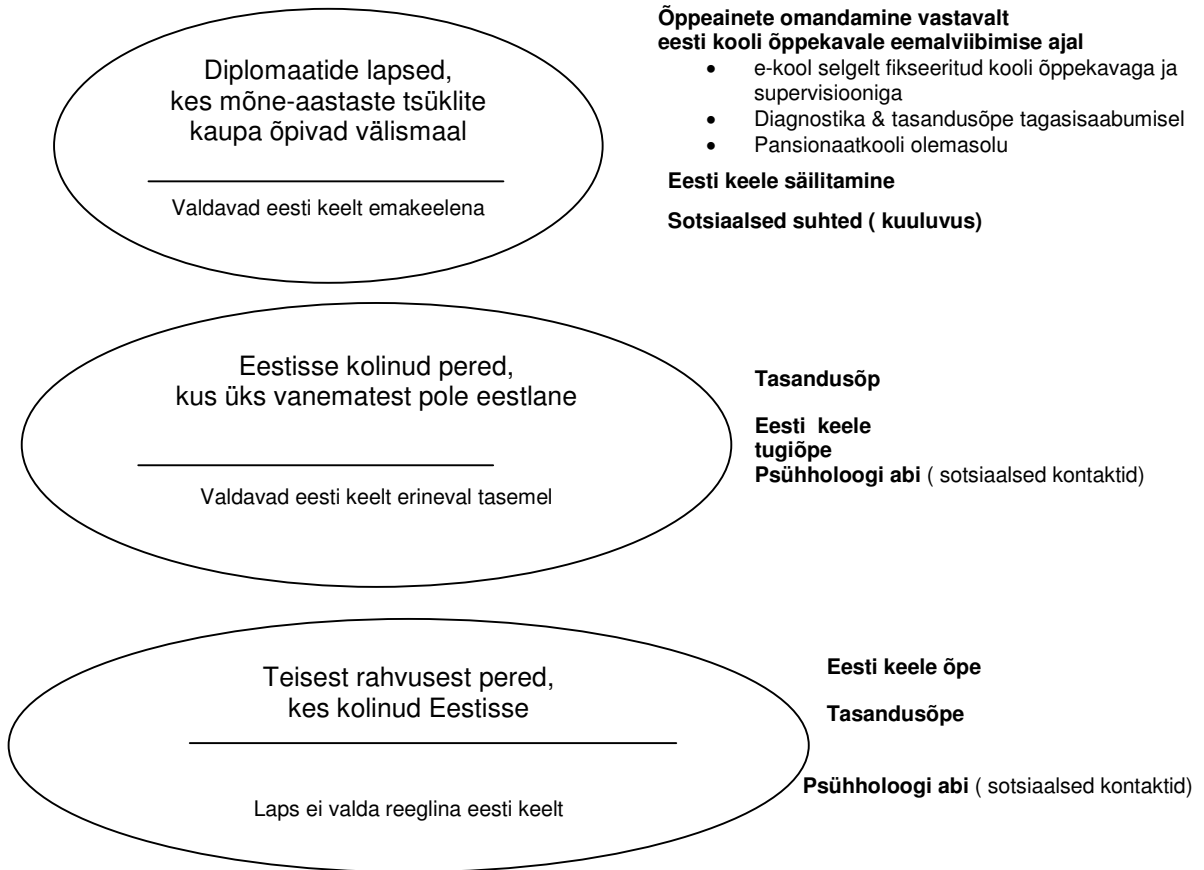
Püha Miikaeli Kolleegeium

Tugisikud	Individaal ja koduõppe põhikool	Õpilaskodu
-----------	---------------------------------	------------

Rahunemisklass tagab õpilasele, kes mingil põhjusel ei suuda klassis töötada, kohese abi. Samuti annab see teistele õpilastele võimaluse keskenduda. Rahunemisklass töötab päevakeskuses. Kuna pikapäevalapsed vajavad päevakeskuse abi hommikul ja õhtul, siis on nii pedagoogid kui ka ruumid tundide ajal vabad.

Probleeme aitab ennetada õppe vastavuse tagamine lapse vajadustele. Eriti algklassides on tähtis logopeedi õigeaegne abi ja parandusõppe rakendamine. Pimedate laste õpe on resultatiivne vaid abiõpetaja olemasolu korral.

Üha rohkem aktualiseerub professionaalse järeleaitamise vajadus. Lapsed liiguvad koolist kooli ja riigist riiki. Koolid on erineva taseme ja õppekorraldusega isegi Eesti piires. Seda enam läheb abi vaja lastel, kes on tulnud riigist, kus koolisüsteemi korraldus on lubanud varaseid valikuid, nii et süvenemine mingisse valdkonda on lubanud välja lülitada õppest mõned ained, mis Eestis on riikliku õppekava kohaselt kohustuslikud. Üha sagedamini tuleb kooli lapsi, kes ei valda eesti keelt piisaval tasemel.

Joonis: Tugisüsteemide vajadus erineva kultuuritaustaga õpilaste adaptatsiooniks

Kuna järeleaitamine, lisa ja täiendõpe vajavad kontseptuaalseid lahendusi, siis on kavas koostöös Miikaeli Ühendusega välja töötada teoreetiline mudel selle otstarbekaks käivitamiseks ja rakendamiseks ning ressurssidega tagamiseks .

Mida suuremaks kasvavad pinged ühiskonnas, seda suuremad on pinged perekondades ja ka lastel. Üha sagedasemaks muutuvad juhud, kus koostöö psühholoogiga kasvab üle koostööks psühhiaatriga.

Järgneval tegevusperioodil kavatseme erilist tähelepanu pöörata tugiisikute institutsiooni väljatöötamisele ja täiustamisele. Kuigi tugiisikud tänaseks VHK-s tegutsevad ja sellest on õpilastele ka abi olnud, toimub see seni pigem katse- ja eksitusmeetodil kui selge tegevusplaani alusel.

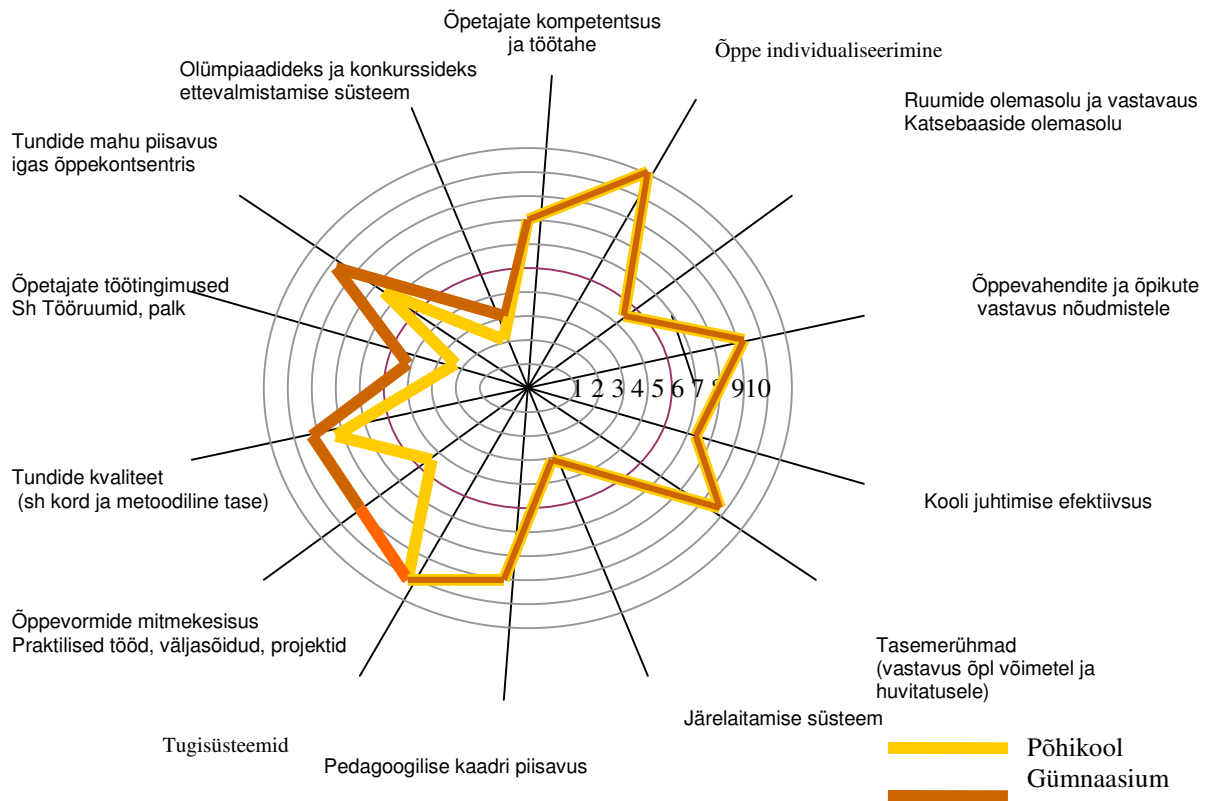
Arvestades murdealiste laste suhtlemisvajadust ja ohte, mis neid ootavad tänavatel, oleks vaja leida võimalus avatud noortekeskuse loomiseks VHK-juurde.

Ootuste kohaselt on paljude keeruliste olukordade lahendamisel abiks osutunud PMK individuaal- ja koduõppe põhikool ning õpilaskodu. PMK põhikooli ja õpilaskodu korraldamist on toetanud linn, andes ruumid kasutusse tasuta, s.o samadel tingimustel munitsipaalkoolidega. Ent kooli ülalpidamiseks kohalike omavalitsuste rahaline toetus PMK-le siiski puudub. Kuna PMK õpilasteks on koolist väljalangenud või väljalangemas koolikohustuslikud lapsed, siis ei ole PMK tegevus võrreldav erakooli kui eliitõppeasutusega. Linnal praktiliselt puuduvad alternatiivid tingimuste

loomiseks nende laste koolikohustuse täitmiseks. Seega oleks põhjendatud nende laste õppe toetamine samadel alustel, kui nad õpiksid munitsipaalkoolis (s.t. munitsipaalse pearahaga kooli ülalpidamiseks).

Kontseptuaalset lahendust vajab veel Gümnaasiumi individuaalõpe. Selle korraldamine Püha Miikaeli Kolleegeiumi kui erakooli raames on pea võimatu, sest osaliselt tuleks õppe eest tasuda vanematel. Sageli on aga individuaalõpet vajavad noored rasketest oludest ning jäetud selleks ajaks juba praktiliselt iseenda hoolde. Kuna Miikaeli Ühenduse rahalist abi vajab ka üha kasvav PMK Põhikool ning Õpilaskodu, on selge, et Miikaeli Ühendus ei suuda tagada samaaegselt PMK gümnaasiumi rahastamist. Individuaalõpe lähtub siiski täiesti teistest alustest ja õppekorraldusest kui VHK gümnaasium ja vajaks seega selguse mõttes ka käsitlemist eraldiseisva üksusena. Ilmselt oleks lahenduseks VHK gümnaasiumi õhtune osakond.

VHK põhikoolis ja gümnaasiumis õppekeskkonna kvaliteedi võrdlev analüüs
(hinnangud 10 palli süsteemis)

KOKKUVÕTE TULEMUSTEST

Arenguperioodil 2001-2006 saavutati eesmärgiks seatu põhimõtteliselt kõikides valdkondades. Aprobeeriti VHK kui kultuuri- ja hariduskeskuse mudel ning esitleti seda avalikkusele 10. veebruaril 2006. aastal Haridusametiga koostöös korraldatud konverentsil „Kooli roll ühiskonnas”. Osaleti ka Ladina Kvartali piirkonna edasisel väljaarendamisel. Tulemusriikas oli koostöö MTÜ Miikaeli Ühendusega.

VHK õpilaste võimekus on suhteliselt hea ja nad suutsid selle ka valdavalt realiseerida oma akadeemilises tegevuses nii põhikooli kui ka gümnaasiumi lõikes. Õpilaste akadeemilised tulemused on pigem tõusnud kui langenud. Väga headeks võib õpilaste tulemusi lugeda muusikakoolis, teatrikoolis ja kunstikoolis. Kunsti- ja käsitöölases tegevuses osutusid olulisteks arengufaktoriteks MTÜ Mihkli Gildiga koostöös rajatud keraamika- ja ehtetöökoad. Samuti olid silmapaistvad tulemused keeleõppes koostöös Miikaeli Ühendusega. Tõusuteed läks ka huvialane tegevus reaalainete vallas, kuid nii reaalainetes kui ka loodusteadustes on tõsiseks takistuseks olnud materiaalse baasi puudumine.

Murettekitavaks jäi VHK õpilaste vähene liikumisaktiivsus ruumipuuduse tõttu, kuid osaliselt arendati välja kehalise kasvatuse valikprogrammid (ballett põhikoolis, tants gümnaasiumis). Rahuldavalt jäi lahendamata sageli haigestuvate ja puuetega laste kehaline kasvatus.

Üheks prioriteediks oli eelneval arenguperioodil õppe individualiseerimine. Õppe individualiseerimiseks töötati välja põhimõttelised lähteotsioonid. Nende realiseerimise ühe valdkonnana osaleti koostööpartnerina individuaal- ja koduõppekooli Püha Miikaeli Kolleegeiumi ja tugisüsteemina Õpilaskodu loomisel. Individuaal- ja koduõppe laiendamine tõi õppekeskkonda juurde probleemidega õpilasi (s.h. noored emad), kuid see ei ole seni kahjustanud kooli atmosfääri ega toonud kaasa maine langust. Realiseerus ka päevakeskuse projekt .

Prioriteediks seati vaadeldaval arenguetapil usuõpetuses konfessionaalsete eripärade arvestamine. Paraku ei jõutud läbi viia piisavalt uuringuid lähteotsiooni selgitamiseks. See on kooli vaimuse seisukohast aga oluline valdkond ning vajab kindlat seisukohavõttu.

Samal ajal käivitus programm iseloomu kujundamiseks ja tahte toetamiseks nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis. Aktualiseerusid voorused isiksuseomadustena ja nende kujundamine.

Õpetajate koolituses olid peamised aktsendid poiste ja tüdrukute eripära arvestamisel, arengukeskkonna kujundamisel ja väärtussüsteemil.

Vaadeldud perioodil täiustus ka VHK juhtimissüsteem. VHK põhikooli ja gümnaasiumi ja PMK tervisnõukogude loomine tagas süsteemsuse kasvu õpilaste arengu jälgimisel ja suunamisel. (Õpilaste arengu-uuringute kokkuvõtte esitati VHK ja Haridusameti konverentsil "Kooli roll ühiskonnas" 10.02.2006). Oluliseks teguriks tasakaalustatud õppekeskkonna väljaarendamisel kujunes ainenõukogu.

Materiaalse keskkonna kujundamise osas sai koostatud VHK gümnaasiumi restaureerimisprojekt. Kesklinnavalitsus leidis hoone (Uus 32) PMK õpilaskodu ning individuaal- ja koduõppepõhikooli jaoks. Tänu Miikaeli Ühenduse koolikapitali projektile olid ka vahendid töö alustamiseks. Äsja lõppes kohtuvaidlus Vene 13/15/Pühavaimu 8 õppehoone suhtes, mis võimaldab järgneval arenguperioodil renoveerida ja kasutusele võtta põhikooliks ja muusikakooliks kavandatud ruumid.

Kuigi VHK majandamine on suhteliselt ökonoomne (ruumid on väga tihedas kasutuses: huvitegevuseks kasutatakse põhihariduse ruume; teenistused on kõigi osakondade teenistuses), tekkisid majandamisel suuremad raskused kui varasematel aastatel. Aasta-aastalt on kahanenud eelarves vahendid koolide majandamiseks (vt finantsanalüüs Lisa 38). Samal ajal on püsinud samas suurusjärgus õpilaste arv; praktiliselt samaks on jäänud finantseeritavate töökohtade arv. 2006.

eelarveaastal oli ette näha kommunaalkulude katteks vajalike vahendite oluline puudujääk. Õpetajate töötasu ning kütte ja ventilatsiooni kokkuhoiu arvelt õnnestub küll aasta puudujäägita lõpetada, kuid see on ohtu seadnud õpilaste tervise ja õpetajate kaadri püsimise.

Kuigi eelarvemuudatuste põhjal otsustades seisavad samade probleemidega silmitsi umbes pooled pealinna üldhariduskoolid ja enamik huvikoole on selge, et töö korraldamine vanalinna tingimustes seitsmes erinevas õppehoones ja klassiruumides, mis seavad õpilaste arvule piirangud, seab VHK majandamisel mõnevõrra keerulisemasse situatsiooni kui seda on enamik teisi koole. Lisaks nõuab lapse individuaalse arengukava realiseerimine õppe- ja kasvatusprotsessi individuaalset planeerimist ja korraldamist ning rohkemate erialaspetsialistide kaasamist.

Õppekeskkonna korras hoidmine ja õppevahendite muretsemine on toimunud valdavalt annetuste ja koolikogukonna initsiatiivil läbi viidud heategevusüritustel kogutud vahendite abil. Taotluseks oli esialgu põhikooli vanemate klasside kujundamine tühjast õpperuumist meeli ja mõistust köitvaks õppekeskkonnaks, milleks on astunud ka arvestatavaid samme.

**TEGEVUSSUUNAD, PRIORITEEDID JA ÜLESANDED
VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUMI ARENGUKS
2007.-2011. a**

TEGEVUSSUUNAD JA PRIORITEEDID 2007 - 2011

Vanalinna Hariduskolleegeiumi kui integreeritud haridus- ja kultuurikeskuse ülesehituse põhjendatus ja tegevuse tulemuslikkus on leidnud kinnitust nii 10. veebruaril 2006. aastal toimunud konverentsil "Kooli roll ühiskonnas" kui analoogsete initsiativide laienemise näol teistesse haridusasutustesse ja riiklikesse arengukavadesse hariduse valdkonnas (näit. kogupäevakool).

Järgmise arenguetapi üldiseks eesmärgiks on jätkata dialoogi eri tasanditel ning analüüsida optimaalse funktsioneerimise võimalusi ja vorme muutunud finantseerimistingimustes, säilitades organisatsiooni kui terviku toime arengukeskkonnana, kus lähtutakse iga lapse eeldustest ja vajadustest. (vt Lisa 34)

Tuginedes VHK Pedagoogilises kontseptsioonis eesmärgiks seatule ning analüüsides eelmisel perioodil saavutatut ja probleemiks kujunenut, nähakse VHK-s aastatel 2007-2011 prioriteetsete tegevussuundadena:

- I. edasisi pingutusi arenguvõimaluste loomiseks igale VHK õpilasele, lähtudes tema vajadustest ja eeldustest
- II. õppekorralduse täiustamist nii, et see tagaks õppe efektiivsuse ning õpilase taastumise ja puhkuse tema optimaalse rakendatuse juures
- III. õpilaste väärtussüsteemi kujundamise, mis toetaks voorusi õpilase iseloomu kujunemise alusena ning ennast ja teisi austava, vastutustundliku isiku arenemist
- IV. õppekeskkonna edasist väljaehitamist (kohtuvaidluses vabanenud ruumide kasutuselevõtt, hoonete vastavusse viimine tervisekaitse ja tuleohutuse nõuetega ning õpperuumide sisustamine vastavalt iga ainevaldkonna ja vanuseastme vajadustele)

ÜLESANDED PRIORITEETIDE LÕIKES JÄRGNEVAL ARENGUPERIOODIL

I Ülesanded arenguvõimaluste loomisel, lähtudes õpilase vajadustest ja eeldustest

1. Alusharidus VHK-s

- Koostöös Miikaeli Ühendusega korrastada kooliks ettevalmistuse süsteem.

2. Õppe individualiseerimine

- Jätkata koostööd MTÜ Miikaeli Ühenduse individuaal- ja koduõppe kooliga koolist välja langenud või väljalangemisohus olevate laste õppe korraldamiseks
- Rajada koos MTÜ Miikaeli Ühendusega lisa- ja täiendusõppe osakond, tagamaks süstemaatilist täiendavat õpet
- VHK-ga liitunud õpilastele, kes pole piisavalt õppinud võõrkeeli või mõnda muud ainet, et sellega toime tulla klassitingimustes;
- Teistest riikidest Eestisse tulnud või vahepeal teistes riikides õppinud lastele, kellel on probleemid nii eesti keelega kui ka õppeainetega (koostöös Mitte-eestlaste Integratsiooni SA, Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Välisministeeriumiga)
- Lastele, kellel haiguse või mõne muu probleemi tõttu on tekkinud mahajäämus, mis ei ole kompenseeritav tavakonsultatsioonide ja järeldatajate raames
- Kaasata töösse psühhiaater järjepideva abi ja konsultatsioonide tagamiseks ja toimiva pedagoogilise keskkonna kujundamiseks
- Leida sobiv organisatsiooniline vorm individuaalõpet vajavate õpilaste õppe diferentseerimiseks VHK gümnaasiumis nii, et teiste õpilaste õpe selle all ei kannataks ja gümnaasiumi tase tervikuna ei langeks.

3. Tugisüsteemid

- Käivitada täispäevakooli programm põhikooli noorema astme õpilastele, kes pole piisavalt hõivatud huvialakoolide tegevusega ning on ohustatud deviantsest tegevusest.
- Käivitada funktsionaalse lugemise programm algkoolis
- Rajada avatud noortekeskus selleks VHK gümnaasiumihoones remonditavates ruumides
- Jätkata koostöös MTÜ Caritasega alaealiste emade toetusprogrammi väljatöötamist ja rakendamist
- Töötada välja kursuste süsteem noortele, kes gümnaasiumi lõpetades vajaksid enesetäiendamisevõimalust oma edasiste valikute tegemiseks ja realiseerimiseks.

4. Süva- ja huvialase õppe süsteem VHK –s

- Loodusteaduste ja tehniliste distsipliinidega tegelemiseks töötada välja kontseptsioon ja võimalikud lahendused ressursside leidmiseks.
- Leida võimalusi õpilaste liikumisaktiivsuse suurendamiseks nii õppe parema organiseerimise, VHK-sisese klubilise tegevuse edendamise kui ka laste suunamisega spordiklubidesse väljaspool VHK-d .
- Töötada välja kontseptsioon liikumisaktiivsuse tagamiseks tervisehäiretega ja erivajadustega lastele.
- Teatriõppe täielikumaks realiseerumiseks tuleks töötada välja kontseptuaalsed lahendused järgmise taseme õppe käivitamiseks.

II Ülesanded õpilaste tervist tagava töö- ja puhkerütmi planeerimisel

- Töövõime säilitamiseks taotleda võimalust planeerida õpilastele täiendav puhkus talvel suvevaheaja arvelt või kui see pole võimalik, korraldada õpe talveperioodil mingil ajavahemikul tavalisest koolipäevast erinevalt, et õpilastel oleks võimalik taastuda.
- Analüüsida õppekoormuse jaotust põhikoolis aasta keskel ja otsida võimalust korraldada õpe kontsentritena, mis aitaks toetada keskendumist.
- Töötada välja päevakava, mis
- aitaks vähendada õppe killustatust ja toetaks keskendumist
- looks pikemaid puhkust tagavaid puhkepause päeva keskele
- Pöörata rohkem tähelepanu tunnimetoodikale, et muuta õppetund efektiivsemaks ja vaheldusrikkamaks. Rohkem tuleks kasutada suulist vastamist, konспекteerimist, vähem töölehti ja lünkteste.

III Ülesanded väärtussüsteemi kujundamisel

- Vooruste pedagoogika järgimine, korra ja tööharjumuste kujundamine, tervisekasvatus ja perekonnaõpetus vastavalt igas kooliastmes järgmiseks arenguperioodiks koostatud tegevuskavadele (vt. lisad 35-37).

IV Ülesanded õppekeskkonna kujundamisel

- Kavandada ja korraldada VHK „Aiakese” tegevuseks kasutada olevate ruumide vastavusse viimine tervisekaitse nõuetega
- Taotleda võimalusi Põhikoolis vabanenud ruumide (Vene 13) korrastamiseks ja kasutuselevõtmiseks nii, et tegevus koolis vastaks tervisekaitse ja tuleohutuse nõuetele.
- Jätkata põhikooli klasside õppekeskkonna ülesehitamist koostöös vanemate kogukonna ja MTÜ Miikaeli Ühendusega, tagades klassides vanuseastmele sobiliku ning õppeainete vajadusi arvestava õppe- ja teatmekirjanduse, mängude, kaartide jm näidismaterjalide olemasolu ning võimalusel täiendades mööblit ja tehnilisi vahendeid.
- Korrastada ja kasutusele võtta algkooli ja põhikooli hoov Vene 13/15/ Pühavaimu 8 lastele värskes õhus liikumise võimaldamiseks (Projektitaotlus Keskkonna Investeeringute Keskusele koostöös Kesklinna Valitsusega)
- Peaks toimuma Vene 22 Gümnaasiumi ajaloolise õppehoone planeeritud renoveerimine ja sisustamine (Tallinna linn osaleb juhtpartnerina Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide välisrahastusega projektis)
- Teatriõppe korraldamiseks ning õppetulemustele väljundi tagamiseks tuleb koostöös linnavalitsusega leida sobivaid harjutus- ja esinemisruume.
- Kavandada ja taotleda vahendeid muusikakoolile üle antud ruumide nõuetekohaseks väljaehitamiseks ja kasutuselevõtuks Pühavaimu 8.
- Kunstimajas võtta kasutusele ja sisustada selleks varem kavandatud ruumid (Vene 13 esimese korruse käsitöökoda ja ateljee II korrusel) ning laiendada käsitöökodasid Vene 22 hoovis koostöös MTÜ Mihkli Gildi ja MTÜ Miikaeli Ühendusega.

Tegevuskavad järgneval arenguperioodil VHK Põhikoolis, VHK Gümnaasiumis ja muusikaõppes VHK-s.

VHK Algkooli ja Põhikooli tegevuskava järgnevak arenguperioodiks on üksikasjalikult käsitletud tabelites lisades 34 ja 35. VHK Gümnaasiumi tegevuskava on esitatud tabelis lisas 37. Lisas 38 on esitatud mahukam muusikaõppe analüüs ja rõhuasetused järgnevak perioodiks.